

Proxecto Artello

Galego Léxico 2

XUNTA DE GALICIA

PRESIDENCIA

Secretaría Xeral de Política Lingüística

Edición: Carlos L. Medrano Martínez

Ilustración: Xesús María Arana García, Fernando Llorente, Daniel Montero, Bernal Prieto

Corrección: María Xesús Gómez Sanjurjo e Francisco Lestón Villar

Cuberta: Luís Vilardell Panicot

Preimpresión: MACROM

© Rodeira-grupo edebé, 2006

Depósito Legal: C.2840-2006

Edición non-venal

Índice

1. Os animais	5
2. As plantas	13
3. A paisaxe natural	19
4. O tempo meteorolóxico	27
5. O tempo cronolóxico	33
6. Tradicións, festas e ritos	39
7. O medio rural	45
8. O medio urbano	51
9. A vida administrativa	57
10. Topónimos e xentilicios	65

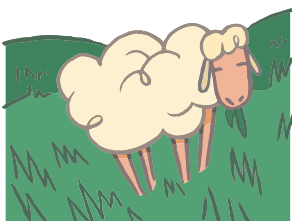
Os animais

Substantivos

Mamíferos

alce
antílope
alpaca
año/a [cordeiro/a]
armadillo
armiño
arroaz
asno/a [burro/a]
bacoriño/a [rancho/a, leitón]
balea
baleato
becerro/a [xato/a, vitelo/a, pucho/a, cuxo/a]
bisonte
boi - vaca
búfalo
burro/a [asno/a]
cabalo - egua [besta]
cabrito/a
cabuxo/a
cachalote
cadelo
camelo
can - cadela
candorca
canguro
carneiro - ovella

castor
castrón [cabrón, chibo] - cabra
cazapo
cebra
cervato

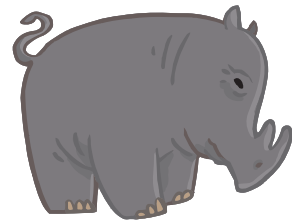
cervo/a [veado]
chacal
chimpancé
chinchilla
coala
cobaia
cocho/a [porco/a, marrán/á]
coello
coiote
cordeiro/a [año/a]
corzo
cuxo/a [pucho/a, vitelo/a, becerro/a, xato/a]
delfín [golfinho]
donicela [doniña]
doniña [donicela]
dromedario
elefante/a
esquío
foca
fuiña [garduña]
furón
gacela
gamo
garduña [fuiña]
gato/a
golfinho [delfín]
golpe [raposo/a]
gorila
guepardo
hámster
hiena
hipopótamo
iac
lebre
lebracho
leirón
leitón [bacoriño/a, rancho/a]
león mariño
león - leoa
leopardo

lince
lobeto
lobo
lonbra [lontra]
lontra [lonbra]
macho - mula
manatí
mandril
mapache
marmota
marrán/á [porco/a, cocho/a]
marta
mofeta
mono/a [simio]
morcego
morsa [vaca mariña]

muflón
mula
muraño [musaraña]
musaraña [muraño]
ñu
orangután
ornitorrinco
oso/a
oso formigueiro
ourizo cacho [porco espiño]
pantera
poldro/a
porco/a [cocho/a, marrán/á]
porco bravo [xabaril]
porco espiño [ourizo cacho]
porco teixo [teixugo]
pucho/a [cuxo/a, vitelo/a, becerro/a, xato/a]
puma

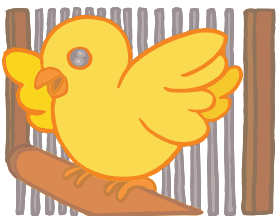
rancho/a [bacoriño/a, leitón]
raposo/a [golpe]
rata
rato
reno
rinoceronte

simio [mono/a]
tapir
teixugo [porco teixo]
tenreiro - tenreira
tigre
toniña
toupa
touro - vaca
vaca
vaca mariña [morsa]
veado [cervo/a]
vicuña
visón
vitelo/a [becerro/a, xato/a, pucho/a, cuxo/a]
xabaril [porco bravo]
xaguar
xato/a [pucho/a, cuxo/a, becerro/a, vitelo/a]
xeneta
xibón
xirafa
xovenco/a
Aves
abelleiro
aguia
alcaraván
andoriña
arao

Léxico

avelaiona
avestruz
azor
azulenta
bilirico [píldora]
bubela
bufo
cacatúa
calandra
canario

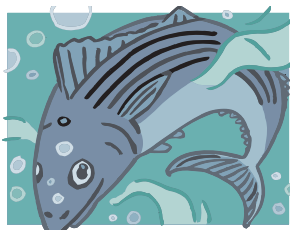
capón
carrán
carriza [carrizo]
carrizo [carriza]
casuario
cegoña
cerceta
chirlomirlo [estornioño]
cisne
colibrí
cóndor
corvo
corvo mariño
cotovía
cuco
cullereiro
escribente
estornioño [chirlomirlo]
faisán
falcón
ferreiro [ferreirolo]
ferreirolo [ferreiro]
flamengo
gabián
gaivota
galo - galiña
ganso
garza
gorrión [pardal]
gralla
grou - grúa
íbis

kiwi
lagarteiro
lavandeira
laverca
malvís
marabú
mascato
mazarico
mergo
mergullón [somorgullo]
merlo
miñato
moucho
movella
noitarega [noitebra]
noitebra [noitarega]
ñandú
ouriolo [vichelocrego]
paíño
papagaio
papamoscas
paporrubio
papuxa
pardal [gorrión]
parrulo [pato]
pato [parrulo]
paspallás
pavo
pavón
pega
pelicano
perdiz
periquito
peto [piquelo]
picafollas
picapeixe [martiño peixeiro]
píldora [bilirico]
píllara
pingüín
pintasilgos [xílgaro]
piquelo [peto]
pita do monte
pito [polo] - pita [pola]
pomba
pombo [torcaza]
quebraosos
reiseñor [rousinol]
rousinol [reiseñor]

rula
somorgullo [mergullón]
torcaza [pombo]
tordo
tucano
verderolo
vichelocrego [ouriolo]
voitre
xílgaro [pintasilgos]
zopilote

Peixes

abadexo
acedía
agulla
alcrique
anchoa
anguía
angula [meixón]
arenque
atún
bacallau
barbo
barbo de mar [salmonete]
bertorella
bocareo [bocarte]
bocarte [bocareo]
bonito

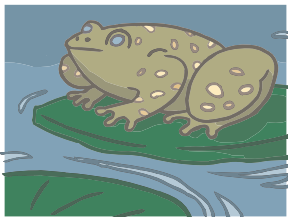
buraz [pancho]
cabala [rincha, xarda]
cabaliño de mar
carioca
carpa
castañeta [palometa]
cazón
celacanto
cherna
chicharro [xurelo]
congro
corbelo
curuxo
dentón
doncela [xulia]

dourada
escacho
escarapote
esturión
faneca
faneca brava
lamprea
linguado
lirio
lorcha [lorcho]
lorcho [lorcha]
lucio
manta
maragota
marraxo
maruca
meiga
meixón [angula]
melga
melgacho
morea
muxe
ollomol
palometa [castañeta]
pancho [buraz]
parrocha [xouba]
peixe bobo
peixe espada
peixe lapa
peixe martelo
peixe sapo [rabada]
peixe voador
pescada [pixota]
piarda [pión]
pinto
pión [piarda]
piraña
pixota [pescada]
quenlla
rabada [peixe sapo]
raia
rapante
rémora
reo
rincha [cabala, xarda]
robaliza
robalo
rodaballo

salmón
salmonete [barbo de mar]
sanmartiño
sardiña
sargo
serrán
solla
troita
xarda [rincha, cabala]
xouba [parrocha]
xulia [doncela]
xurelo [chicharro]

Anfibios

cabezolo [cágado]
cágado [cabezolo]
píntega [salamántiga]
ra

salamántiga [píntega]
sapo
tritón

Réptiles

anaconda
áspide
boa
caimán
camaleón
cobra [cóbrega]
cóbrega [cobra]
crocodilo
crótalo
escáncer [liscanzo]
iguana
lagarto
lagarto arnal
liscanzo [escáncer]
sapoconcho [tartaruga]
serpe [serpente]
serpente [serpe]
tartaruga [sapoconcho]
víbora

Invertebrados: moluscos

ameixa

berberecho
buguina [corno]
caracol
caramuxo [mincha]
choco [xiba]
corno [buguina]
lapa
lesma [limacha]
limacha [lesma]
longueirón
lura
mexillón
mincha [caramuxo]
navalla
ostra
peneira
polbo
pota
vieira
zamburiña
xiba [choco]

Invertebrados: crustáceos

boi
camarón
cigala
gamba
lagosta
lagostino
lumbrigante
cangrexo común
cangrexo de río
centola
nécora
percebe
queimacasas
santiaguíño

Invertebrados: insectos

abella
abellón [abesouro]
abesouro [abellón]
avelaiña
avespa [avéspera]
avéspera [avespa]
barbantesa [parraguesa]
besbello
bolboreta [papoia, paxarela]
cabaliño do demo [libélula]
cadela de frade [forcadela]

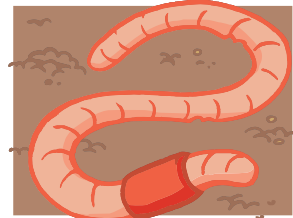
carracha
carricanta [cigarra, chicharra]
caruncho [couza, traza]
cascuda
chicharra [carricanta, cigarra]
chinche
cigarra [carricanta, chicharra]
cochinilla
couza [traza, caruncho]
crisálida
escaravello
escaravello da pataca
escornaboís [vacaloura]
forcadela [cadela de frade]
formiga
grilo
gurgullo
lagosta
larva
libélula [cabaliño do demo]
lucecú [vagalume]
mosca
mosca tse-tse
moscardo [tabán]
mosquito
papoia [bolboreta, paxarela]
parraguesa [barbantesa]
paxarela [papoia, bolboreta]
piollo
pulga
pulgón
reirrei [xoaniña]
saltón
tabán [moscardo]
térmite
traza [couza, caruncho]
vacaloura [escornaboís]
vagalume [lucecú]
verme da seda
xoaniña [reirrei]
zapateiro

Outros invertebrados

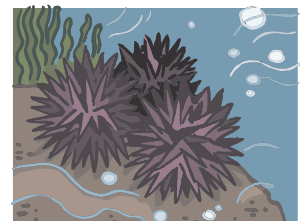
ácaro
alacrán [escorpión]
araña
augamar [medusa]

Léxico

cempés
coral
eiruga
escolopendra
escorpión [alacrán]
esponxa
estrela de mar [estrelamar]
estrelamar [estrela de mar]
lombriga [miñoca]

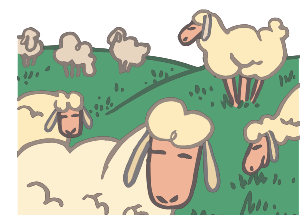
madrepérola
medusa [augamar]
miñoca [lombriga]
ourizo do mar

tarántula
verme

Grupos de animais

avespeiro
banco [cardume, touza]
bandada [bando]
bando [bandada]
camada [niñada, rolada]
cardume [banco, touza]
enxame
fato
formigueiro
grea
larada
manda
niñada [camada, rolada]
rabaño

Léxico

recua
rolada [niñada, camada]
touza [banco, cardume]

Verbos

Accións

agatuñar [rubir, gabear]
aletargar(se)
aniñar
atacar
axexar [espreitar]
brincar [choutar, saltar]
cazar
cheirar [ulir]
chocar [incubar]
choutar [saltar, brincar]
cobreguear [serpear]
correr
crecer [medrar]
desbocar(se)
desovar
enxamear
escaravellar
escornar [turrar]
espreitar [axexar]
gabear [agatuñar, rubir]
gaduñar
galar

galopar
hibernar
incubar [chocar]
libar
matar
medrar [crecer]
morder [trabar]
morrer
moscar
murar
nadar
osmar [ventar, rastrexar]
pacer [pastar]
pastar [pacer]
perseguir
pescar
peteirar
piafar
picar
poñer
rabuñar [gaduñar]
rastrexar [ventar, osmar]
remoer [rumiar]
reproducir(se)
reptar
rillar [roer]
roer [rillar]

rubir [agatuñar, gabear]
rumiar [remoer]
saltar [choutar, brincar]
serpear [cobreguear]
tecer
trabar [morder]

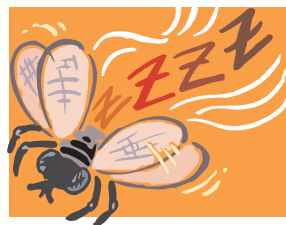

transformar(se)
trotar
turrar [escornar]
ulir [cheirar]
ventar [osmar, rastrexar]
vixiar
voar

Sons

arrolar
asubiar
bafexar
bear [mear]
bradar [bruar, luar]
bruar [bradar, luar]
bufar

cacarexar
cantar
chiar [rechouchiar]
croar
grallar
gruñir
ladrar
maiar [miar, miañar]
mear [bear]
miañar [miar, maiar]
miar [miañar, maiar]
muar [bradar, bruar]
ornear
ouvear
piar
rechouchiar [chiar]
rinchar
roñar
ruxir
zumbar [zunir]
zunir [zumbar]

Actividades

1. Descubre o insecto que se agocha detrás de cada adiviña.

Se a tes é cando a buscas;
se non a tes,
nin a queres nin a buscas.

.....

Ten un candil de luz verde
que, cando é de noite, o acende.

.....

Cal é a ave que voa,
sin sangue nin corazón,
e que aos vivos dá dozura
e aos mortos resplandor?

.....

2. Indica por escrito as dez diferenças entre o debuxo A e o debuxo B.

Diferenzas

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

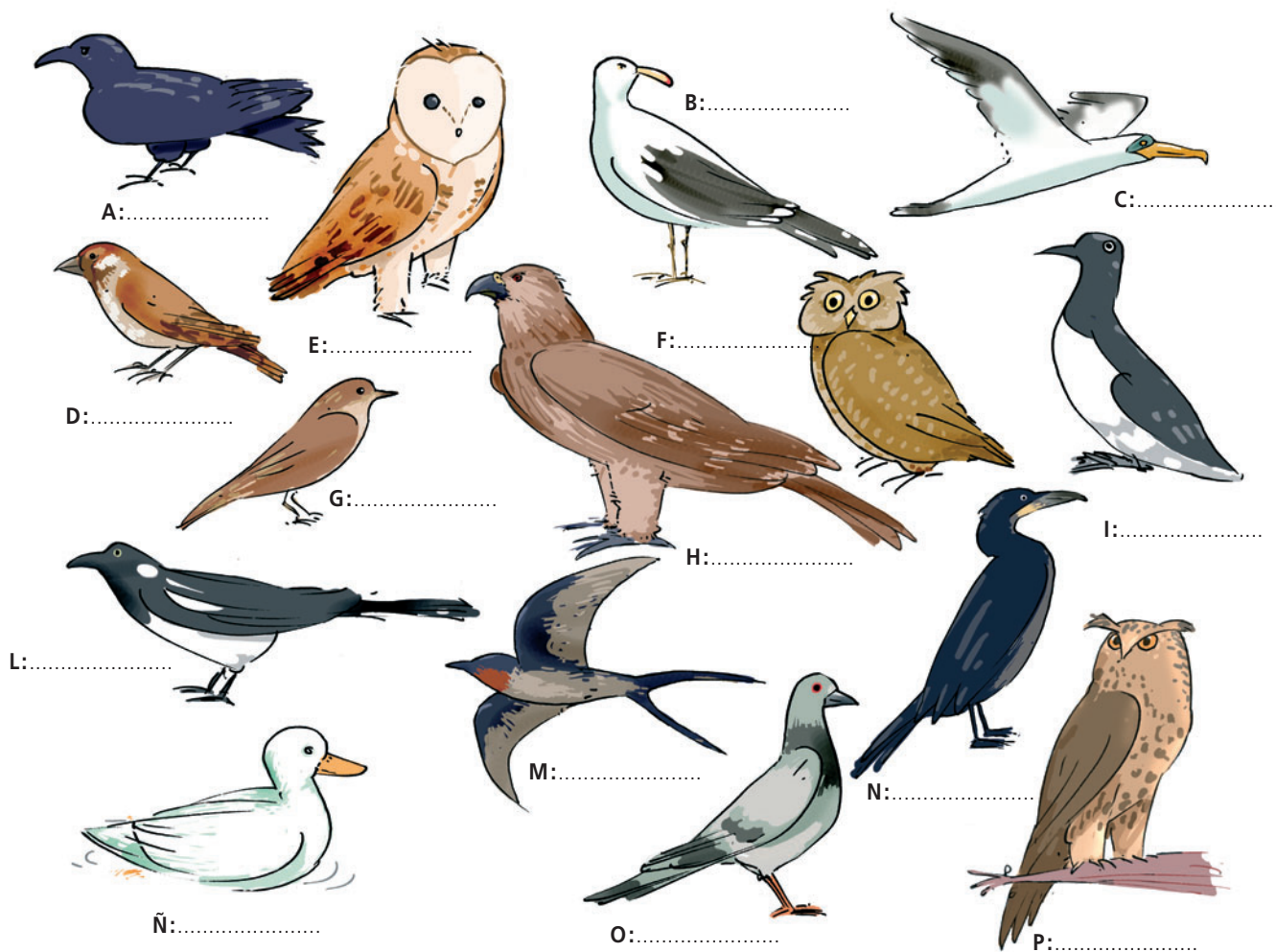

Actividades

Os animais

3. Agrupa e ordena as sílabas de cada cor ata formar o nome das diferentes aves debuxadas.

lo	vo	cu	do	xa	o	ca	rru	pe	cho	
par	guia	ño	ga	mou	ba	rei	cor	ña	vo	ri
gai	pom	ri	a	mas	ru	to	pa	ñor	ma	
an	se	ta	cor	bu	vo	dal	a	ra	fo	

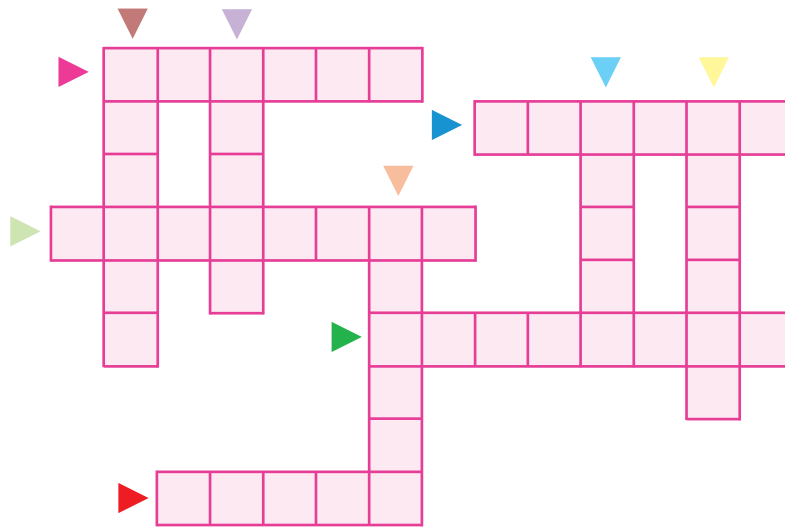
4. Fai corresponder os animais da seguinte serie cos nomes das súas crías.

*cabra - vaca - ra - lobo - coello
 caballo - can - galiña - ovella - porco*

xato - poldro - lobeto - cazapo - bacoriño -
 pito - cágado - cabuxo - cadelo - cordeiro -

5. Resolve este encrucillado centrado en accións propias dos animais.

▶ Desprazarse algúns animais arrastrando o corpo.	▶ Atacar un animal cos seus cornos.	▶ Comer o gando a herba.
▶ Dar calor unha ave aos ovos, deitándose sobre eles para que nazan os pitos.	▶ Chuchar un insecto o néctar das flores.	▶ Observar con atención e con coidado de non ser visto, por exemplo, os animais cando cazan.
▶ Mastigar os ruminantes por segunda vez os alimentos, devoltos do estómago á boca.	▶ Vivir certos animais en estado de sono profundo, con descenso das funcións vitais e da actividade, para pasar o inverno.	▶ Aplicar un animal o sentido do olfacto para percibir algo.
		▶ Facer o niño as aves.

— Escribe oracións combinando, con sentido, algúns dos verbos anteriores.

-
-
-
-
-

6. Repara nas palabras subliñadas nos enunciados, todas designan grupos de animais. Despois completa cada enunciado co nome do animal axeitado desta serie.

*ovellas - cabalos - pitos - lobos
peixes - abellas - bacoriños - pombas*

• Un <u>cardume</u> de	• Un <u>rabaño</u> de
• Un <u>enxame</u> de	• Unha <u>grea</u> de
• Unha <u>manda</u> de	• Unha <u>rolada</u> de
• Unha <u>bandada</u> de	• Unha <u>niñada</u> de

Actividades

Os animais

7. Localiza na sopa de letras silábica da esquerda seis nomes de peixes e na da dereita seis sinónimos dos anteriores. Emparéllaos no centro.

AM	PUN	ZO	LA	CA
BES	VOI	LU	CE	BA
XU	RE	LO	XOU	LA
BO	PA	GRI	FU	COR
CA	PI	PES	LOU	NA
RE	GA	VOI	CA	BOIS
O	TRE	RA	BA	DA

..... -

..... -

..... -

..... -

..... -

..... -

CA	BAR	BAN	TE	PI
BA	US	EM	RRO	XO
PA	RRO	CHA	TON	TA
PEI	CHI	SAL	TA	TE
XE	CA	GA	CAR	NA
SA	LOU	BO	LU	BOIS
PO	RA	OU	XAR	DA

8. Reescribe estas oracións corrixindo os castelanismos que conteñen.

- Quedei marabillado cando o xilgueiro do veciño se puxo a trinar.

.....

- Os furados que hai pola horta non son de texóns, senón de topos.

.....

- As vacas non rebuznan. Rebuznan os burros e as vacas muxen.

.....

- O neno buscaba saltamontes entre as herbas e acabou atopando unha babosa.

.....

9. Fai corresponder estas frases feitas cos seus significados.

Frases feitas

Significados

A. Ser un can vello.

Conseguir algo pero sen beneficio, sen que mude nada.

B. Buscarlle tres pés ao gato.

Descubrir algo rendible, do que se pode tirar proveito.

C. Ascender de cocheo para rancho.

Ser astuto e precavido grazas á experiencia.

D. Ser o galo do poleiro.

Empeñarse en buscar ou pretender un imposible.

E. Caer da burra.

Decatarse dun erro, recoñecer un erro.

F. Atoparlle o teto á vaca.

Ser quen domina a situación dentro dun grupo.

— Crea un breve texto no que introduzas, con sentido, algunhas das expresións anteriores.

.....

.....

.....

.....

.....

As plantas

Substantivos**Herbáceas**

abeluria [estalote, sanxoán, croque]
 abrótega
 adelfa [loendro]
 alfalfa
 alga [olga]
 apio
 aquilea
 árnica [herba cheirenta]
 asente
 avea
 azafrán
 azalea
 brizo
 buño
 cacto

cadriollo
 camomila [macela]
 cana
 cánabo
 canelo
 cardo
 carriza [mofo]
 cebada [orxo]
 chantaxe [correola, herba dos torneiros]
 chapizo [herba dos amores]
 charouvía
 chicoria
 chuchamel
 chumbeira
 cicuta
 correola [chantaxe, herba dos torneiros]

correola [rubideira, saltasebes]
 croque [estalote, sanxoán, abeluria]
 durmideira
 espadana
 espárrago
 estalote [abeluria, sanxoán, croque]
 estramonio [herba do gurgullo]
 estruga [ortiga, herba do cego]
 fento [feito, folgueira]
 feito [fento, folgueira]
 folgueira [fento, feito]
 grama
 herba abelleira [melisa]
 herba cheirenta [árnica]
 herba do cego [ortiga, estruga]
 herba de san Xoán
 herba de santa María
 herba do gurgullo [estramonio]
 herba dos amores [chapizo]
 herba dos torneiros [chantaxe, correola]
 herba luísa
 herba piolleira
 hortensia
 iuca
 labaza
 lavanda
 leituga [mexacán]
 liño
 lique
 lirio
 loendro [adelfa]
 loto
 lúpulo
 macela [camomila]
 madreSelva

magarza
 maiorana
 malva
 malvarisco
 mandrágora
 melisa [herba abelleira]
 menta
 mexacán [leituga]
 millo
 mirasol [tornasol, xirasol]
 mofo [carriza]
 mostaza
 nébeda
 nenúfar
 olga [alga]
 ortiga [estruga, herba do cego]
 orxo [cebada]
 ourego
 papiro
 papoula
 pensamento
 perexil [pirixel]
 pimpinela
 pirixel [perexil]
 regalicia
 rícino
 rubideira [correola, saltasebes]
 ruda
 saltasebes [correola, rubideira]
 sándalo
 sanxoán [abeluria, estalote, croque]
 saramago
 seixebrá
 tomiño
 tornasol [mirasol, xirasol]
 trevo
 xenciana
 xenxibre

xeranio
 xirasol [mirasol, tornasol]
 xoio
 xunca [xunco]
 xunco [xunca]

Arbustos

abruñeiro [espiño]
 acivro [xardón]
 albedro [érbedo]
 amorodeira [moroteira]

arandeira
 bieiteiro [sabugueiro]
 breixo [uz, torga]
 buganvilea
 buxo
 camariñeira
 cancereixo
 carpaza
 carqueixa
 carrasco [queiroga]
 cepa [vide]
 cimbro
 codeso
 érbedo [albedro]
 espiño [abruñeiro]
 mandioca
 mirto
 moroteira [amorodeira]
 piorno
 queiroga [carrasco]
 rododendro
 romeu
 roseira
 sabugueiro [bieiteiro]
 sanguíño

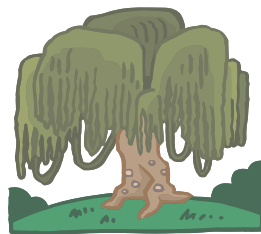
Léxico

silva [silveira]
silveira [silva]
té
torga [uz, breixo]
toxo
trobisco
uz [breixo, torga]
vide [cepa]
xara
xardón [acivro]
xarxa
xesta

Árbores

abeleira [abraira]
abeto
abraira [abeleira]
acacia
aciñeira
álamo
albaricoqueiro
alcipreste [ciprés]
ameixeira
amendoeira
ameneiro [amieiro]
amieiro [ameneiro]
araucaria
bido [bidueiro]
bidueiro [bido]
cacao
caoba
carballo
castiñeiro
caxigo
cedro
cerdeira
cerquiño
chopo
cidreira
ciprés [alcipreste]
claudieira
coco
corticeira [sobreira]
datileira
ébano
eucalipto
faia
figueira
freixo
granadeiro

guindeira
lamigueiro
laranxeira
limeira
limoeiro
loureiro
maceira [pomar]
magnolia
magnolio
marmeleiro
melocotoeiro
mimosa
nespereira
nogueira
oliveira
olmo [umeiro]
palmeira
pereira
pexegueiro
piñeiro
plataneiro
plátano
pomar [maceira]
pradairo
rafia
rebolo
salgueiro
salgueiro chorón

sequoia
sobreira [corticeira]
tamargueira
tamarindo
teixo
tileiro
umeiro [olmo]
vimbieira [vimieiro]
vimieiro [vimbieira]
Flores
abeluria [croque, estalote, sanxoán]
alelí
amarelle [narciso]
azar

azucena
begonia
cadrifollo
camelia
caravel
chorima
chuchamel
crisantemo
croque [abeluria, estalote, sanxoán]
dalia
estalote [croque, abeluria, sanxoán]
gardenia
gladíolo
hortensia

lila
lirio [lis]
lis [lirio]
loto
magnolia
malva
margarida
mirasol [xirasol]
narciso [amarelle]
nardo
nenúfar
orquídea
papoula
pensamento
petunia
rosa
sanxoán [abeluria, croque, estalote]
tulipán
violeta
xacinto
xasmín
xeranio
xirasol [mirasol]
Grupos de plantas
abeledo
alameda

ameneiral [amieiral]
amieiral [ameneiral]
arboredo
bidueiral
bosque
cafeal
canaval [canedo]
canedo [canaval]
carballeira
carqueixal
carrasqueira [queirogal]
castiñeira [souto]
codesal [codesaira]
codeseira [codesal]
eucaliptal
faial
fental

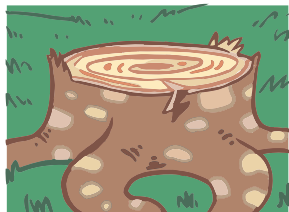

figueiral
foresta
fraga
herbal
laranxal
loureiral
maleza
mato [matogueira]
matogueira [mato]
milleiral
oliveiral
palmeiral
piñeiral
piorneira
plantación
pomar
queirogal [carrasqueira]
silveiral
souto [castiñeira]
touza
toxal [toxeira]
toxeira [toxal]
uceira [uzal]
uzal [uceira]
xestal [xesteira]
xesteira [xestal]

xunqueira
Partes e elementos de plantas e árbores

abrocho [gomo, xema]
acha [racha]
acio
albume
ámago [medula]
arume [frouma]
baga
bulbo
cáliz
canoto [carozo]
carozo [canoto]
casca [tona]
casula [vaíña]
cerna
clorofila
cortiza
envés
espiga [mazaroca]
espiña
espora
estame
estigma
estrume [mulime]
face
faísca
filamento
flor
folla
froito
frouma [arume]
galla [póla, rama]
gomo [abrocho, xema]
gran
leña
madeira
mazaroca [espiga]
medula [ámago]
mulime [estrume]
nervio
palla
pau
pétalo
pistilo
póla [rama, galla]
pole

racha [acha]
raíz
rama [póla, galla]
resina
restroballo [restrollo]
restrollo [restroballo]
sépalo
táboa
taco
talo
toco

tona [casca]
torada
toro
tronco
vaíña [casula]
xema [gomo, abrocho]
zume

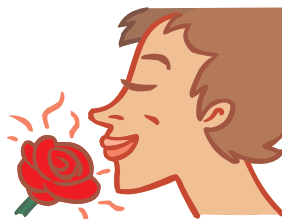
Adxectivos

arborizado/a
aromático/a
asollado/a
caducifolio/a
caduco/a
carnoso/a
curvado/a [empenado/a]
daniño/a [prexudicial, noci-vo/a]
descolorido/a
empenado/a [curvado/a]
engurrado/a
enxoito/a [seco/a]
espiñento/a [espiñoso/a]
espiñoso/a [espiñento/a]
exuberante
florecido/a
fresco/a
frondoso/a
húmido/a
leñoso/a
liso/a
louzán/á

maduro/a
medicinal
mesto/a
murcho/a
nocivo/a [prexudicial, dani-ño/a]
nodoso/a
nu/núa
oloroso/a
perenne
perfumado/a
pestilente
podre
prexudicial [nocivo/a, dani-ño/a]
raro/a
rastreiro/a
recentente
resinoso/a
robusto/a
rubideiro/a
seco/a
serodio/a [tardío/a]
silvestre [ventureiro/a]
sombrio/a
tardío/a [serodio/a]
temperán/á
ventureiro/a [silvestre]
verde
vizoso/a

Verbos

agostar [secar]
agromar [brotar, xermolar]
apañar
apodrentar
arraigar [enraizar]
asombrar
brotar [agromar, xermolar]
chantar [cravar, espetar]
cheirar [ulir]

colleitar
cortar [tallar]

Léxico

cravar [chantar, espetar]
crecer [medrar]
debullar [degrañar]
decotar [demoucar]
degrañar [debullar]
demoucar [decotar]
enraizar [arraigar]
enroscar(se)
enxertar
esfollar
esparexer
espetar [chantar, cravar]
espiñar
florecer
grelar
inzar
libar
madurar [madurecer]
madurecer [madurar]
mazar
medrar [crecer]
merar
mirrar [murchar, rechumir]
murchar [rechumir, mirrar]
pastar
perfumar
plantar
podar
podreecer
polinizar
rarear
rebentar
recender
rechumir [mirrar, murchar]
repoboar
rodrigar
rozar
secar [agostar]
segar [seiturar]
seiturar [segar]
sementar
serrar
sombrear
tallar [cortar]
transplantar
ulir [cheirar]
vendimar
xermolar [agromar, brotar]

Actividades

As plantas

1. Repara nos debuxos e asocia, cos números adecuados, cada flor coa súa definición.

- Xasmin.** Flor pequena de delicado recendo. Presenta cinco pétalos brancos unidos nunha soa peza.
- Papoula.** Flor de catro grandes pétalos que adoitan ser dun vermello vivo, ás veces con ton negro na súa base.
- Chorima.** Flor pequena e recendente de cor amarela brillante. Aparece en acios entre as espiñas do arbusto onde se dá: o toxo.
- Pensamento.** Flor de tres pétalos, polo xeral, tricolores: branco, púrpura e amarelo.
- Tulipán.** Flor composta por seis pétalos cerrados en forma de globo ou de campá invertida. Pode ter gran variedade de cores: rosa, amarelo, laranxa, púrpura...
- Chuchamel.** Flor moi olorosa con pétalos en forma de tubos de cor rosada ao comezo e branco e amarelo ao final. Destes tubos tamén saen os seus longos estames.
- Margarida.** Flor cun gran número de pétalos brancos que están unidos, formando un círculo, a unha coroa central de cor amarela.
- Estalote ou abeluria.** Flor coa corola en forma de dedal cunha cor entre rosa e púrpura. Aparece pendurada con outras a xeito de acio.
- Caravel.** Flor moi olorosa de pétalos dentados de forma irregular, de cor rosado-púrpura nas especies silvestres.
- Camelia.** Flor que adoita posuír varias fileiras superpostas de pétalos formando a corola. É bastante grande (pode medir máis de 12 cm). As súas cores poden ser branco, púrpura, vermello, rosa, amarelo ou mesmo bicolor.

2. Escribe estas oracións corrixindo as interferencias do castelán que haxa.

- A hiedra é unha planta trepadora que pode chegar ata os trinta metros de lonxitude.

.....

- Esquecín botarlles auga aos claveis e agora están marchitos.

.....

- Preto do río había sauces, abeduis, fresnos e mesmo algún roble.

.....

- Creo que este ano a vendimia vai ser temprana porque eu xa vexo os racimos a punto.

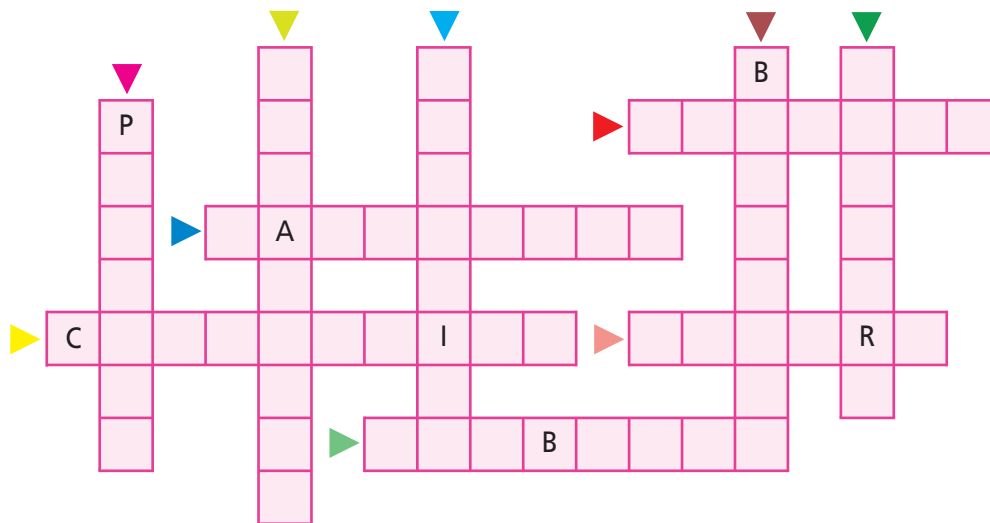
.....

3. Resolve o encrucillado, composto polos nomes das árbores ás que corresponden estas follas. Dámosche xa algunhas letras como axuda.

As plantas

4. Repara nas seguintes plantas. Investiga e indica a que outro produto, derivado delas, lle dan nome.

azafrán 1. Planta.
2.
.....

macela 1. Planta.
2.
.....

asente 1. Planta.
2.
.....

regalicia 1. Planta.
2.
.....

liño 1. Planta.
2.
.....

papiro 1. Planta.
2.
.....

mostaza 1. Planta.
2.
.....

cicuta 1. Planta.
2.
.....

Actividades

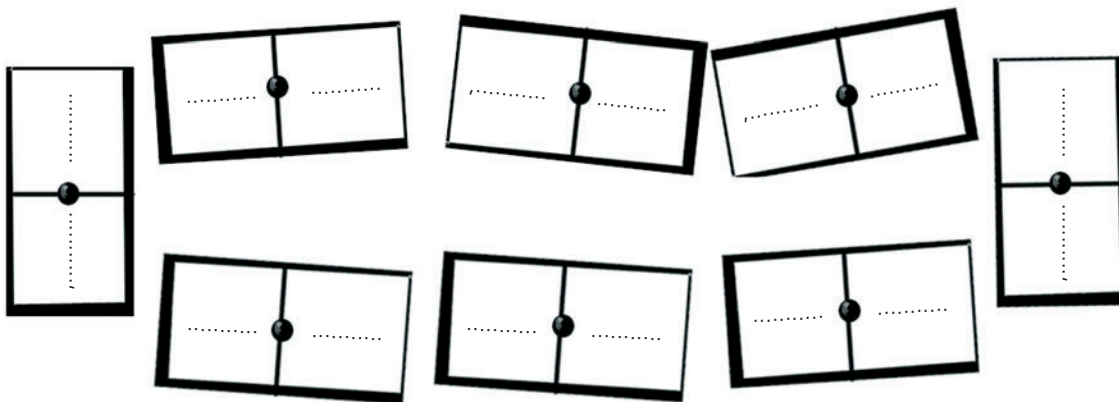
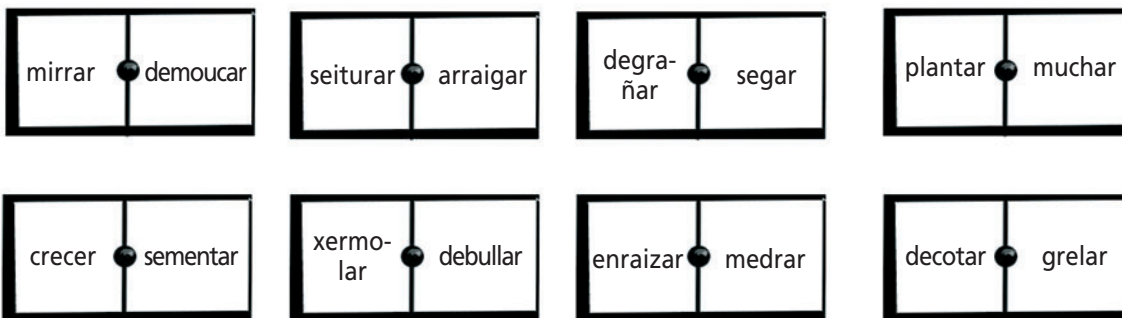
5. Localiza nesta sopa de letras un antónimo de cada un destes adxectivos referidos ás plantas. Em- paréllaos á dereita.

caduco - húmido - murcho - pestilente - temperán - raro

..... -
..... -
..... -
..... -
..... -
..... -

6. Encadea estas fichas de dominó de xeito que coincidan xuntos verbos sinónimos.

7. Explica cal é, na túa opinión, o significado destes refráns.

O que a boa árbore se acolle, boa sombra o cobre.

• Significado:

Da árbore que está no chan, todos sacan un ramallo.

• Significado:

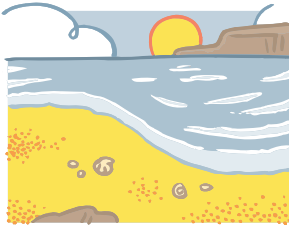

A paisaxe natural

Substantivos

Formas e elementos do terreo

aba [faldra, pé]
 abanqueiro [cadoiro, salto, freixa, ferverza]
 abismo
 abra
 acantilado [cantil]
 afluente
 albufeira
 altiplano
 aluvión
 area
 areal [praia]

aresta
 areas movedizas
 arnela
 arquipélago
 arrecife
 atol
 avesío
 bacía [conca, cunca]
 badía [baía]
 baía [badía]
 baixamar [devalo]
 baixío [banco de area]
 bancada [bancal, socalco]
 bancal [socalco, bancada]
 banco de area [baixío]
 barranco [precipicio]
 beira [ribeira, marxe, orela]
 beiramar [mariña]
 boca

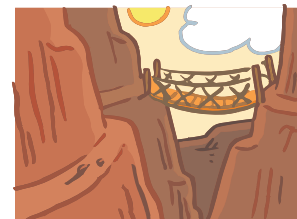
bocana
 bocarribeira
 burato [furado]
 cabo
 cachón
 cadoiro [abanqueiro, salto, freixa, ferverza]
 cala
 caldas
 callao [seixo, coio]
 camiño
 canal
 canle [quenlla]
 canón
 cantil [acantilado]
 carreiro [vieiro, vereia, senda]
 catarata
 caudal
 caverna [pala, espenuca, gruta, cova]
 cavorco
 cerro [cuíña, outeiro]
 chaira [planicie]
 chousa [zarra]
 cima [cúspide, cumio, cume]
 coio [seixo, callao]
 congostra [corredoira, corga]
 con
 conca [bacía, cunca]
 confluencia
 cordal [cordilleira, serra]
 cordilleira [cordal, serra]
 corga [congostra, corredoira]
 corredoira [congostra, corga]
 corrente
 costa [litoral]
 costa [pendente]
 cova [pala, espenuca, gruta, caverna]

cráter
 cuíña [outeiro, cerro]
 cume [cima, cumio, cúspide]

cumio [cima, cume, cúspide]
 cunca [bacía, conca]
 curota [picouto, curuto]
 curso
 curuto [picouto, curota]
 cúspide [cima, cumio, cume]
 delta
 depresión
 descampado
 desembocadura [foz]
 deserto
 desfiladeiro [garganta, gorxa, engroba]
 devalo [baixamar]
 devasa
 duna
 encalco [presa, represa, encoro]
 encoro [presa, represa, encalco]
 encrucillada
 engroba [garganta, gorxa, desfiladeiro]
 enseada
 escarpa
 espenuca [pala, caverna, gruta, cova]
 estalactita
 estalagmita
 esteiro [estuario]

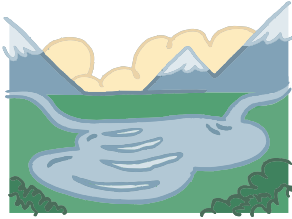
estreito
 estrema [lindeiro, linde]
 estuario [esteiro]
 faldra [aba, pé]
 falla
 farallón
 fenda [físcoa, regaña, greta]
 ferverza [cadoiro, salto, freixa, abanqueiro]
 fiorde
 físcoa [fenda, regaña, greta]
 fondal
 fonte
 fosa
 foxo
 foz [desembocadura]
 freixa [abanqueiro, cadoiro, salto, ferverza]
 furado [burato]
 furna
 gabia
 garganta [gorxa, desfiladeiro, engroba]

glaciar
 golfo
 gorxa [garganta, desfiladeiro, engroba]
 greta [fenda, físcoa, regaña]
 gruta [pala, caverna, espenuca, cova]
 iceberg
 illa
 illó [manancial]

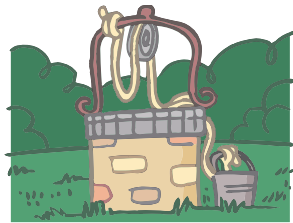
Léxico

illote
insua
istmo
ladeira
lago
lagoa

lastra [laxe, lousa]
laxe [lastra, lousa]
leito
linde [lindeiro, estrema]
lindeiro [linde, estrema]
litoral [costa]
lomba [touticeira]
lousa [laxe, lastra]
macizo
manancial [illó]
mar
marco
marea
mariña [beiramar]
marisma
marxe [ribeira, beira, ore-
la]
mato [matogueira]
matogueira [mato]
meandro
meseta
mina
miradoiro
montaña
monte
noiro [ribada, ribazo]
océano
ola
onda
orela [ribeira, beira, mar-
xe]
outeiro [cuíña, cerro]
pala [gruta, caverna, cova,
espenuca]
pantanal
pantano
pasadoiro [paso]

paso [pasadoiro]
pé [falda, aba]
pedra
pena [rocha, penedo]
pendente [costa]
penechaira
península
picouto [curuto, curota]
planalto
planicie [chaira]
plataforma
portela/o
porto
poza [charco]
pozo

praia [areal]
preamar
precipicio [barranco]
prego [dobra]
presa [encalco, represa, en-
coro]
promontorio [punta]
punta [promontorio]
quenlla [canle]
rada
rampla
rápido
regaña [fenda, físgoa, gre-
ta]
regato [regueiro]
regueiro [regato]
relanzo [remanso, vaira]
remanso [relanzo, vaira]
represa [encalco, presa, en-
coro]
ría
ribada [noiro, ribazo]
ribazo [ribada, noio]
ribeira [orela, beira, mar-
xe]
río
rochedo
rompente

salina
salto [abanqueiro, cadoiro,
freixa, ferverza]
sebe
seixo [callao, coio]
senda [carreiro, vereia, viei-
ro]
serra [cordal, cordilleira]
socalco [banca, bancada]
solleiro
terraplén
terreo
tómbolo
torrente
touticeira [lomba]
vaira [remanso, relanzo]
val
valga [valgada, valiña]
valgada [valga, valiña]
valiña [valgada, valga]
vao
varga
verea [vieiro, carreiro, sen-
da]
vertente
vieiro [verea, carreiro, sen-
da]
volcán
xerfa
zarra [chousa]

Tipos de terreo

agra

agrello
agro [leira, terreo, veiga]
arboredo
arró [cómara]
barbeito [poula]
bosque
bouza
braña [tremedal, lameiro]
campa [campía]
campía [campa]
campo

canteira [pedreira]
coial [coieira, seixal]
coieira [coial, seixal]
cómara [arró]
couto
cuncheiro
deserto
devesa
eira
ermo
estepa
estivada [roza, senra, seara]
foresta
fraga
gándara
graña
herbal [herbeira]
herbeira [herbal]
lameiro [tremedal, braña]
leira [agro, terreo, veiga]

oasis
pampa
panasco
párama
pasteiro
pasto
pedreira [canteira]
penedia
poula [barbeito]
pradaría
prado
regadío
restreba
restrollo
rochedo
roza [estivada, senra, seara]
sabana
seara [senra, estivada, roza]
secaño [sequeiro]
seixal [coieira, coial]
selva

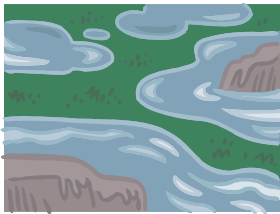

senra [roza, estivada, seara]

sequeiro [secaño]
taiga
terreo [agro, leira, veiga]
touza
tremedal [braña, lameiro]
tundra
vagantío
varcia [varxa]
varxa [varcia]
veiga [terreo, agro, leira]
xungla

Adxectivos

abisal
abrupto/a [esgrevio/a, fragoso/a, escarpado/a]
accidentado/a
acuoso/a

afastado/a [arredado/a, lonxincuo/a]
agrario/a
aluvial
areento/a [areoso/a]
arredado/a [afastado/a, lonxincuo/a]
arxiloso/a
asilvestrado/a
augacento/a
autóctono/a
avesío/a [sombrizo/a]
campesiño/a
campestre
campío/a
contaminado/a
costeiro/a
costento/a [costo/a, pendente]

costo/a [costento/a, pendente]
crepuscular
chairo/a [chan/chá]
chan/chá [chairo/a]
desértico/a
doce
eólico/a
ermo/a [inculto/a]
escarpado/a [fragoso/a, abrupto/a, esgrevio/a]
escuro/a [fusco/a]
esgrevio/a [fragoso/a, abrupto/a, escarpado/a]
fluvial
forestal
fragoso/a [esgrevio/a, abrupto/a, escarpado/a]
fusco/a [escuro/a]
illado/a
illán/á [insular]
inaccesible
inculto/a [ermo/a]
insular [illán/á]
lacustre
lamacento/a

lonxincuo/a [afastado/a, arredado/a]
manso/a
mareiro/a
mariño/a
marítimo/a
meridional
mesto/a
montesío/a
natural
occidental

oriental
pantanososo/a
pendente [costo/a, costento/a]
pétreo/a
poeirento/a
potable
próximo/a
revolto/a
salgado/a
salino/a
setentrional
sísmico/a
solleiro/a
sombrizo/a [avesío/a]
torrencial
turbio/a
volcánico/a

Verbos

abalar
aboiar [flotar]
abrochar [agromar]
abrollar [manar]
acoutar
acugular
afluír
afondar
afundir
agrelar [xermolar]
agromar [abrochar]
anegar [asolagar, inundar]

anovar [decruar]
apañar [coller, colleitar]
arder
arrolar
asolagar [anegar, inundar]

Léxico

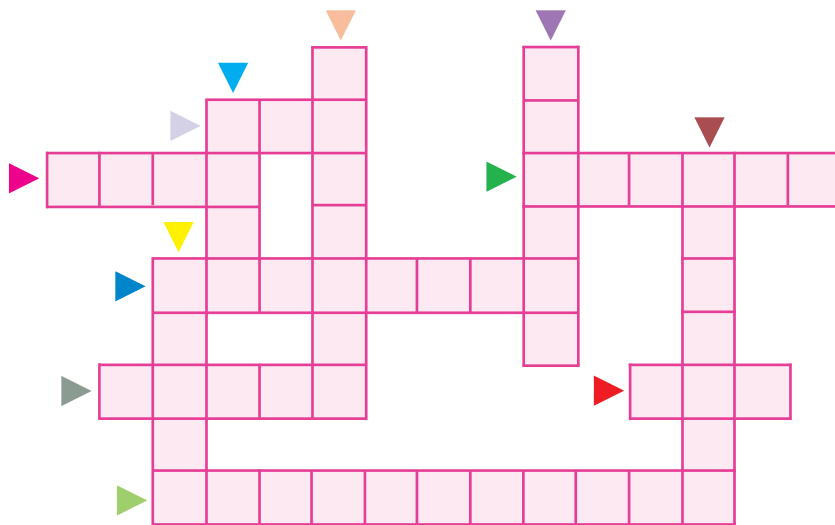
asucar [sucar]
atravesar [cruzar]
baixar [descender]
coller [apañar, colleitar]
confluír
contaminar
crecer [medrar]
cruzar [atravesar]
decotar [derramar]
decruar [anovar]
derramar [decotar]
descender [baixar]
desembocar
desertizar
devalar
discorrer
encorar
ermar
escalar
flotar [aboiar]
fluír
fumegar
inundar [asolagar, anegar]
lindar
manar [abrollar]
medrar [crecer]
mergullar [somerxer]
nacer
percorrer
podar
queimar
recoller [apañar, coller]
somerxer [mergullar]
subir
sucar [asucar]
vadear
viaxar
xermolar [agrelar]
zumegar

Actividades

A paisaxe natural

1. Resolve o encrucillado cos nomes dos elementos sinalados con triángulos de cores nesta paisaxe costeira.

2. Crea unha oración con cada unha destas palabras. Consulta un dicionario se o precisas.

montaña - outeiro

-
-

lago - lagoa

-
-

3. Asigna estes significados ás palabras que lles corresponden. Escribe tamén unha oración para cada caso.

'Lugar moi profundo e insondable'

'Grao máis alto ao que se pode chegar, auxe'

'Orixe, causa ou principio dalgunha cousa'

'Grande abundancia ou concorrencia de cousas, persoas...'

'Gran separación ou diferenza entre persoas, cousas, ideas...'

'Curso natural e permanente de auga doce'

'Parte máis elevada dunha montaña'

'Lugar onde mana auga da terra'

cume
Significado orixinal:
 Oración:
Significado figurado:
 Oración:

río
Significado orixinal:
 Oración:
Significado figurado:
 Oración:

abismo
Significado orixinal:
 Oración:
Significado figurado:
 Oración:

fonte
Significado orixinal:
 Oración:
Significado figurado:
 Oración:

Actividades

A paisaxe natural

4. Le atentamente este texto e localiza nel os nomes dos elementos da paisaxe definidos.

A ruta comeza no aparcadoiro da base militar do monte Iroite, e segue pola pista de terra que nos leva ás chairas do Barbanza. Para chegar a este punto tomamos como referencia o lugar de Moimenta, que se atopa no quilómetro 7,5 da estrada de Noia a Boiro. Neste lugar debemos achegarnos ao cruzamento do que parte a estrada que sobe ao monte Iroite. A 100 metros do inicio hai unha pista asfaltada á man esquerda que leva a Cadarnoxo. Seguíndoa uns 150 metros hai unha fermosa ferverza xunto á ponte do regato de Lamas. Se tedes tempo, paga a pena facer unha breve visita aínda que implique separarse do camiño. Retomando a pista principal iniciamos unha forte ascensión (de 490 m en 8,5 km) entre plantacións de piñeiros e eucaliptos. Podemos deternos en varios puntos para ollar as fermosas vistas do val do río Coroño e, ao fondo, a ría de Arousa. Tamén pasaremos (no km 0,9) por unha fonte, xusto onde a estrada corta unha vella pista empedrada. Acadando os 500 m de altitude (no km 4,2), nunha curva pechada á esquerda, chegamos a un pequeno montículo do terreo que forma un miradoiro natural desde onde se domina un amplo sector das terras que rodean a serra. Uns poucos metros máis adiante, a nosa pista mellora considerablemente. Moi preto hai un camiño de terra que, á man esquerda, baixa cara ao lugar de Casamea. Esta pista está en moi mal estado, mais o lugar ten interese botánico por posuír varias especies de árbores exóticas e ornamentais coma o carballo americano (*Quercus rubra*), o piñeiro de Weymouth (*Pinus strobus*), o piñeiro do Himalaia (*Pinus patula*) e o loureiro real (*Prunus laurocerasus*) entre outros. Por fin (no km 8,5), coroamos o monte Iroite, onde está situada a EVA 10. Ao final da zona militar cómpre fixarse nas rochas que van aflorando en sucesivas bandas e nas súas formas de erosión. Tamén cómpre destacar a existencia de zonas de mato atlántico moi interesantes.

www.sgea.org/rota_mamoas (adaptación)

- Salto de auga causado por un brusco desnivel de terreo. →
- Depresión xeográfica entre montañas. →
- Lugar onde mana a auga da terra. →
- Curso natural de auga doce, constante e de certa magnitude, que flúe por un leito e vai dar ao mar, a un lago... →
- Lugar elevado desde onde se poden observar vistas panorámicas. →
- Sucesión de montañas enlazadas entre si. →
- Curso de auga moi pouco voluminoso. →
- Grande extensión de terreo chan. →
- Pedra de gran tamaño que destaca na terra ou no mar. →
- Elevación natural e importante do terreo. →
- Elevación pequena do terreo, outeiro. →
- Esteiro ou tramo final dun val fluvial asolagado polo mar, provocado polo feito de afundirse a codia terrestre. →

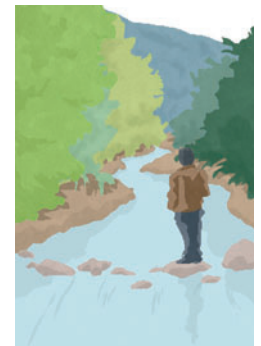
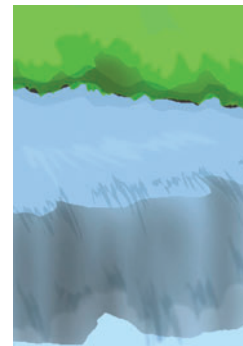
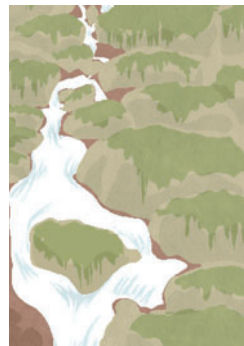
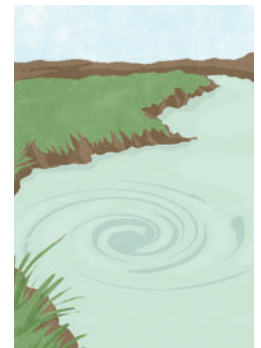
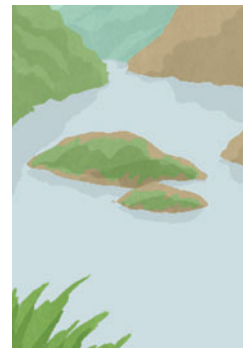
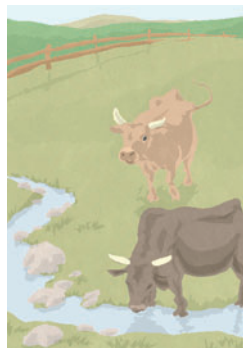
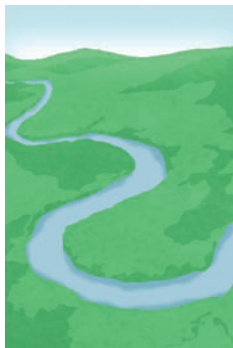
— Escribe oracións combinando as palabras anteriores.

-
-
-
-
-

5. Agrupa e ordena as sílabas de cada cor ata formar o nome das diferentes partes ou elementos dun río que aparecen nos debuxos.

mu	fer	me	gan	re	pa	in	en	ven	ro
nan	re	va	í	an	cial	to	dro	ma	ro
ta	sua	sa	co	o	gar	za	doi	ga	ño

6. Reescribe estas oracións corrixindo os castelanismos que conteñen.

- Temos que subir ata o mirador que hai no alto da colina.

.....

- Aquela paisaxe era moi triste: unha enorme llanura polvorienta.

.....

- No medio daquel fiordo noruegués vimos un islote cheo de focas.

.....

- Nese alexado valle hai un fermoso bosque de faias.

.....

- Vin un lagarto no peñasco que hai preto daquel riachuelo.

.....

O tempo meteorolóxico

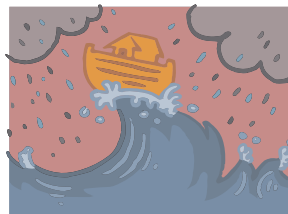
Substantivos

aire [ar]
 aireada [ventada]
 airexa [brisa]
 alisios
 alustro [lóstrego, relampo]
 anemómetro
 anticiclón
 ar [aire]
 arco da vella [arco iris]

arco iris [arco da vella]
 ardentía
 arrefriamento
 arroiada [enxurrada]
 atmosfera
 auganeve [torba]
 aurora austral
 aurora boreal
 ávrego
 axada [refacho]
 babuxa [poalla, chuvisca, orballo, barruzo]
 balón [chaparrada, chuvascada, chuvasco]
 barómetro
 barruzo [poalla, chuvisca, orballo, babuxa]
 bátega [tromba]
 bochorno [calmizo]
 bonanza
 borrasca
 borrasqueira
 brétema [néboa, neboeiro]
 brisa [airexa]
 bruma

cadorno [lazo]
 calixe
 calma
 calmizo [bochorno]
 calor
 canícula
 carambelo [carambo]
 carambo [carambelo]
 carazo [xeadada]
 ceo
 chaparrada [ballón, chuvascada, chuvasco]
 chea [enchente, riada]
 choiva [chuvia]
 chuvascada [chaparrada, ballón, chuvasco]
 chuvasco [chaparrada, chuvascada, ballón]
 chuvia [choiva]
 chuvisca [orballo, poalla, barruzo, babuxa]
 ciclón
 cifra [xistra]
 cirro
 clima
 climatoloxía
 coriscada [corisco]
 corisco [coriscada]
 cúmulo
 depresión
 diluvio [dioivo]

dioivo [diluvio]
 embate [golpe de mar]
 enchente [chea, riada]
 enxurrada [arroiada]

escampada [esteada, estiñada]
 esteada [escampada, estiñada]
 estiaxe
 estiñada [esteada, escampada]
 falopa [folerpa, farrapo]
 farrapo [folerpa, falopa]
 fogaxe [bochorno, calmizo]
 folerpa [falopa, farrapo]
 friaxe
 frío

friúra
 fronte
 furacán
 galerna
 golpe de mar [embate]
 gota [pinga]
 grao
 humidade
 isoterma
 lazo [cadorno]
 lóstrego [alustro, relampo]
 mar
 maraxe
 marea
 mareira
 maremoto
 marusía
 mera
 mistral
 monzón
 néboa [brétema, neboeiro]
 neboeiro [brétema, néboa]

nevada [nevarada]

nevarada [nevada]
 nevarisca [nevisca]
 neve
 nevisca [nevarisca]
 nimbo
 nordés [nordeste]
 nordeste [nordés]
 nube
 nubeiro
 nubosidade
 onda [vaga]
 orballo [poalla, chuvisca, barruzo, babuxa]
 pedra [pedrazo, sarabia]
 pedrazo [sarbía, pedra]
 pinga [gota]
 pluviómetro
 poalla [orballo, chuvisca, barruzo, babuxa]
 precipitación
 presión
 raio
 raiola [raxeira]
 raxeira [raiola]
 refacho [axada]
 relampo [alustro, lóstrego]
 relento [sereno]
 remuíño
 resío [rosada]
 riada [enchente, chea]
 roibén
 rosada [resío]
 sarabia [pedrazo, pedra]
 seca [secura]

Léxico

secura [seca]
sereno [relento]
sieiro
siroco
solsticio
tempestade
temporal [tormenta]
termómetro
terral
tifón
tormenta [temporal]
trompa [bátega]
tronada
trono
torba [auganeve]
tornado

treboada [trebón]
trebón [treboada]
tromba [bátega]
trono
vaga [onda]
vagallón
vendaval
ventada [aireada]
vento
virazón
viruxe
xeada [carazo]
xeo
xistra [cifra]

Adxectivos

abrigoso/a
agradable
airoso/a [ventoso/a]
alpino/a
antártico/a

anubrado/a [cuberto/a, toldado/a, nubrado/a]
árido/a
ártico/a
asollado/a [solleiro/a]
avesío/a [sombrio/a]
bochornoso/a
borrascoso/a
bretemoso/a [neboento/a]
brillante
brumoso/a
cálido/a
calmo/a
caloroso/a
chuviñento/a
chuvioso/a
claro/a [despexado/a]
cuberto/a [toldado/a, nubrado/a, anubrado/a]
desagradable
despexado/a [claro/a]
diáfano/a
ecuatorial
eólico/a
estrelado/a
fresco/a
frío/a
glacial
húmido/a
iluminado/a
intempestivo/a
mollado/a
morno/a [tépedo/a]
neboento/a [bretemoso/a]
nival
nubrado/a [cuberto/a, toldado/a, anubrado/a]
pesado/a
poeirento/a
polar
seco/a
semicuberto/a

solar
solleiro/a [asollado/a]
sombrio/a [avesío/a]
sufocante
tebroso/a [tenebroso/a]
tenebroso/a [tebroso/a]
tépedo/a [morno/a]
toldado/a [cuberto/a, anubrado/a, nubrado/a]
tormentoso/a
torrencial
tórrido/a
variable
ventoso/a [airoso/a]
xeado/a
xélido/a

Verbos

aclarar [clarear, despexar]
agostar [azamelar]
alagar [asolagar, inundar, anegar]
alustrar [lostregar, relampar]
amainar
anegar [asolagar, inundar, alagar]
anubrar [nubrar, toldar, cubrir]

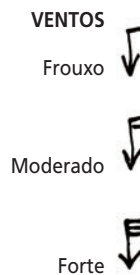

arrefriar
asolagar [anegar, inundar, alagar]
asubiar
azamelar [agostar]
azoutar
barruzar [chuviñar, poallar, orballar, faiscar]
bruar

calmar(se)
cambiar
chover
chuviñar [poallar, orballar, barruzar, faiscar]
clarear [aclarar, despexar]
cubrir [toldar, anubrar, nubrar]
despexar [clarear, aclarar]
escampar [estiñar, estear]
escurecer
estalar
estear [estiñar, escampar]
estiñar [estear, escampar]
faiscar [chuviñar, poallar, orballar, barruzar]
gotear [pingar]
inundar [anegar, asolagar, alagar]
lostregar [alustrar, relampar]
merar
nevar
nubrar [anubrar, toldar, cubrir]
orballar [chuviñar, poallar, barruzar, faiscar]
pingar [gotear]
poallar [chuviñar, orballar, barruzar, faiscar]
quecer
quentar
refrescar
relampar [lostregar, alustrar]
sarabiar
soprar
toldar [anubrar, cubrir, nubrar]
tronar
ventar
xear
xistra
zoar

1. Repara no significado destes símbolos meteorolóxicos.

— Debuxa no mapa de Galicia os símbolos que corresponden a esta predición meteorolóxica.

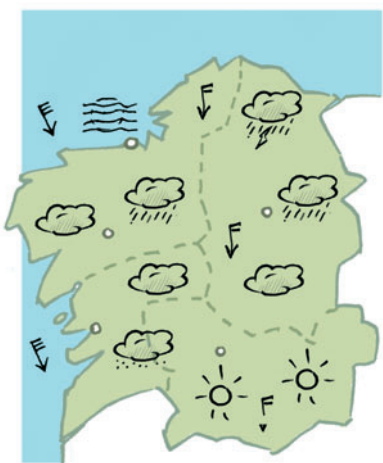
Predición para mañá

O sistema de baixas presións que se sitúa sobre o mar do Norte aumentará progresivamente a súa influencia sobre Galicia.

Deste xeito, durante todo o día de mañá continuará a inestabilidade. Agárdanse ceos anubrados na metade oriental do país, mesmo con precipitacións que poderán ser de neve por enriba dos 1200 m. Na metade occidental irán alternando nubes e claros con posibilidade dalgúns chuvascos ocasionais.

Tamén haberá néboas costeiras, máis probables no litoral das Rías Baixas. Os ventos continuarán de compoñente oeste, frouxos na costa norte galega e moderados no resto.

— Tendo en conta o modelo anterior, escribe a predición do tempo que representa estoutro mapa.

Predición para mañá

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Resolve estas adiviñas relativas a elementos da meteoroloxía.

No ceo son de auga,
na terra de po,
na igrexa de lume
e unha tea nos ollos.

Voo sen ás,
asubío sen boca,
azouto sen mans
e nin me ves nin me tocas.

Alta coma as torres,
branca como hai flores,
todo o cobre, todo o cobre
agás o río, que non pode.

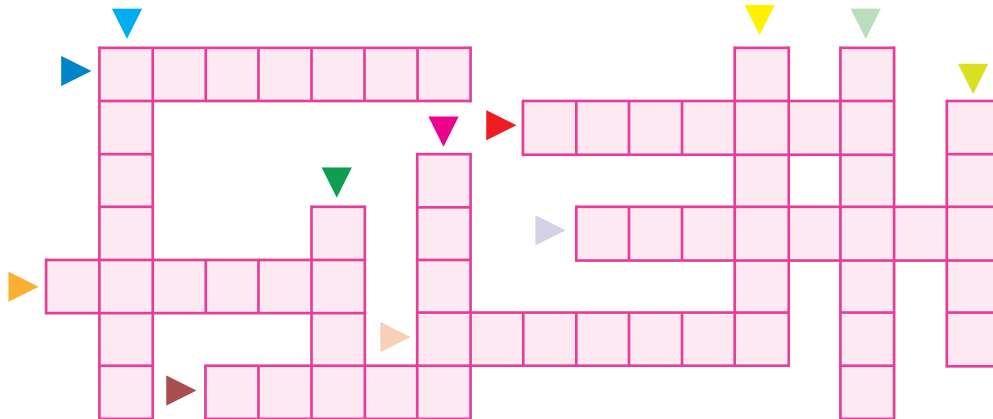
.....

.....

.....

5. Resolve este encrucillado.

- ▶ Calor ou aire quente que produce sufocación.
- ▶ Golpe de vento producido por un cambio brusco na súa dirección.
- ▶ Cada unha das porcións de auga conxelada que caen cando neva.
- ▶ Espazo breve de tempo en que loce o sol nun día de chuvia.
- ▶ Luz breve e moi intensa que se produce por unha descarga eléctrica na atmosfera durante unha tormenta.
- ▶ Estado do ambiente cando a temperatura é inferior a cero graos, o que fai que se conxele a auga.
- ▶ Mar moi axitado, que pode facer perigosa a navegación.
- ▶ Néboa pouco espesa, especialmente a que se forma no mar.
- ▶ Ruído forte que acompaña o lóstrego ao producirse unha descarga eléctrica na atmosfera.
- ▶ Falta de chuvia durante unha tempada longa.
- ▶ Vento particularmente frío, forte e molesto.
- ▶ Chuvia ou neve acompañada de vento forte e xélido.

6. Clasifica estas expresións coloquiais segundo signifiquen «chover moito» ou «chover pouco».

<i>Mexar os paxaros.</i>	<i>Caer auga a xerros.</i>
<i>Chover a cachón.</i>	<i>Chover a fío.</i>
<i>Chover miudiño.</i>	<i>Caer auga miúda.</i>
<i>Chover ás cuncas.</i>	<i>Caer unha faiscada.</i>

<i>Chover pouco</i>	<i>Chover moito</i>
.....
.....
.....
.....

Actividades

O tempo meteorolóxico

7. Agrupa e ordena as sílabas de cada cor ata formar os verbos que corresponden a cada definición.

te	so	gos	a	tar	a	ar	la	tol
dar	re	nar	es	gar	a	mai	cla	ar

- Facer perder a claridade do ceo. →
- Cubrir de auga. →
- Secar no verán un río, unha fonte... →
- Diminuír a intensidade do vento, da chuvia... →
- Tornar claro o ceo. →
- Deixar de chover. →

8. Ofrece a forma galega correcta dos seguintes castelanismos.

<u>Incorrecto</u>	<u>Correcto</u>	<u>Incorrecto</u>	<u>Correcto</u>	<u>Incorrecto</u>	<u>Correcto</u>
copo	escarcha	nublado
aguaceiro	rocío	lluvioso
sequía	granizo	templado
pedrisco	carámbano	soleado

9. Identifica cun X o significado correcto destas expresións coloquiais.

Ver o ceo aberto.

Coma quen oe chover.

- Descubrir un segredo.
- Enfadarse moito.
- Sentir un alivio inesperado.

- Amosarse intranquilo.
- Sen facer caso.
- Con gran paciencia.

Andarlle o vento polas pólas.

Pasarlle o sol pola porta.

- Ter ideas tolas, non ter sentido.
- Ter sono.
- Andar moi amodo.

- Estar preocupado.
- Esquecer algo.
- Perder unha boa oportunidade.

— Crea un breve texto no que introduzas, con sentido, algunhas das expresións anteriores.

.....

.....

.....

.....

.....

O tempo cronolóxico

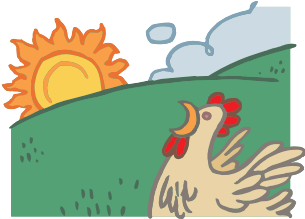
Substantivos

Partes do día

abrente [amencer, amanhecer, aurora, alba, alborada, rompente]

alba [amencer, amanhecer, aurora, abrente, alborada, rompente]

alborada [amencer, amanhecer, aurora, abrente, alba, rompente]

amanhecer [amencer, alba, aurora, abrente, alborada, rompente]

amencer [alba, amanhecer, aurora, abrente, alborada, rompente]

anoitecer [bocanoite, luscofusco, noitiña]

atardecida

aurora [amencer, amanhecer, alba, abrente, alborada, rompente]

bocanoite [anoitecer, luscofusco, noitiña]

crepúsculo [solpor, ocaso]

luscofusco [anoitecer, bocanoite, noitiña]

madrugada

mañá

mañanciña

media mañá

media noite

mediodía

noite

noite pecha

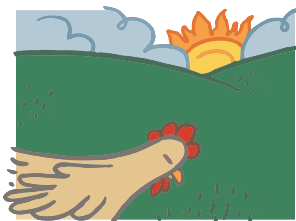
noitiña [anoitecer, bocanoite, luscofusco]

ocaso [crepúsculo, solpor]

rompente [amencer, amanhecer, aurora, abrente, alborada, alba]

serán

solpor [crepúsculo, ocaso]

tarde

tardiña

Períodos de tempo: días [orde cronolóxica]

luns [segunda feira]

martes [terceira feira]

mércores [cuarta/corta feira]

xoves [quinta feira]

venres [sexta feira]

sábado

domingo

Períodos de tempo: meses [orde cronolóxica]

xaneiro

febreiro

marzo

abril

maio

xuño [san Xoán]

xullo [Santiago, a sega]

agosto [santa María]

setembro [san Miguel]

outubro [outono, san Lucas]

novembro [santos, san Martiño]

decembro [Nadal]

Períodos de tempo: estacións [orde cronolóxica]

primavera

verán [estío]

outono

inverno

Períodos de tempo: outros [de menor a maior]

segundo

intre

minuto

instante [momento]

hora

xeira [xornada]

día

quincena

mes

corentena

bimestre

trimestre

estación

cuadrimestre

semestre

ano

bienio

trienio

cuadrienio

quinquenio [lustro]

sexenio

década [decenio]

século

milenio

época [era]

Medida e control do tempo

abalo [cuarto crecente]

almanaque [calendario]

aniversario

antigüidade

atraso [demora, tardanza]

axenda

badalada

cabodano

calendario [almanaque]

campá [sino]

canícula

centenario

cincuentenario

cronómetro

cuarto crecente [abalo]

cuarto minguante [devalo]

data

demora [tardanza, atraso]

devalo [cuarto minguante]

diario

efeméride

espertador

eternidade

fin de semana

frecuencia

futuro [porvir]

horóscopo

idade

invernía

lúa chea

lúa nova

milenario

pasado

porvir [futuro]

predición [prognóstico]

presente

prognóstico [predición]

quenda [rolda, vez]

reloxo

rolda [vez, quenda]

rutina

tardanza [demora, atraso]

Léxico

tempo
sazón
sino [campá]
vacacións
veraneo
véspera
vez [rolda, quenda]

Adxectivos

abrilheiro/a
actual
anterior [previo/a]
antiguado/a

antigo/a
anual
atrasado/a [demorado/a]
bianual
bienal
bimensual
bimestral
bisesto
breve
centenario/a
cíclico/a [periódico/a]
constante [permanente, incesante, continuo/a]
contemporáneo/a
continuo/a [permanente, incesante, constante]
cotián/á
cuadrimestral
demorado/a [atrasado/a]
diario/a
diúrno/a
dominical
efémero/a [fuxidío/a, fugaz, pasaxeiro/a]
estival
eterno/a
festivo/a
frecuente [usual, habitual]
fugaz [efémero/a, fuxidío/a, pasaxeiro/a]
futuro/a

fuxidío/a [efémero/a, fugaz, pasaxeiro/a]
hábil
habitual [frecuente, usual]
incesante [permanente, constante, continuo/a]
infrecuente [inusitado/a, insólito/a]
insólito/a [infrecuente, inusitado/a]
interino/a [provisional, transitorio/a]
inusitado/a [infrecuente, insólito/a]
invernal
laborable
lectivo/a
lento/a
lixeiro/a [rápido/a]
marzal
matinal [matutino/a]
matutino/a [matinal]
mensual
milenario/a
moderno/a
natural
noctámbulo/a
nocturno/a
novo/a
outonal
pasado/a
pasaxeiro/a [efémero/a, fugaz, fuxidío/a]
perecedoiro/a
periódico/a [cíclico/a]
permanente [constante, incesante, continuo/a]
posterior
precoz
prematuro/a
previo/a [anterior]
provisional [interino/a, transitorio/a]
primaveral
quincenal
quinquenal
rápido/a [lixeiro/a]
recente
rutineiro/a
sabático/a
santo/a

secular
semanal
semestral
sempiterno/a
serodio/a [tardío/a]
simultáneo/a
tardío/a [serodio/a]
temperán/á
transitorio/a [provisional, interino/a]
trimestral
usual [frecuente, habitual]
vello/a
vespertino/a
vindeiro/a
zodiacal

Verbos

acabar [rematar, concluír, terminar]
acostumar [adoitar]
adiantar [anticipar]
adiar [aprazar, pospoñer, postergar]
adoitar [acostumar]
agoirar
alborexar [amañecer, lumbrigar, clarear]
amañecer [lumbrigar, alborexar, clarear]
anoitecer
anticipar [adiantar]
aprazar [adiar, pospoñer, postergar]
apresurar [apurar, bulir]
apurar [apresurar, bulir]
atardecer
atrasar
bulir [apurar, apresurar]
clarear [amañecer, lumbrigar, alborexar]
comezar [iniciar, empezar]
concluír [acabar, rematar, terminar]
continuar [seguir]
demorar
durar
empezar [comezar, iniciar]
hibernar
iniciar [comezar, empezar]
invernar

lumbrigar [amañecer, clarear, alborexar]
madrugar
pasar [transcorrer]
pospoñer [adiar, aprazar, postergar]
postergar [adiar, aprazar, pospoñer]
predicir [prognosticar, presaxiar]
presaxiar [predicir, prognosticar]
presentir
prever
previr
prognosticar [predicir, presaxiar]
rematar [acabar, concluír, terminar]
retardar
seguir [continuar]
tardar
terminar [rematar, concluír, acabar]
transcorrer [pasar]
trasnoitar
veranear

Adverbios de tempo

acotío [decote, decotío]
a deshora [a destempo, tarde]
a destempo [a deshora, tarde]
a diario
agora
aínda

a miúdo
antano
antes
antonte
ao mesmo tempo [asemade]
arestora
arreo
asemade [ao mesmo tempo]

ás veces [de cando en cando, de vez en cando, por veces]
 a tempo
 axiña [pronto]

cedo
 daquela

de cando en cando [de vez en cando, ás veces, por veces]
 decontado [deseguido, enseguida]
 decote [decotío, acotío]
 decotío [decote, acotío]
 deseguido [decontado, enseguida]
 despois [logo]
 de vez en cando [de cando en cando, ás veces, por veces]
 endexamais [nunca, xamais]
 enseguida [deseguido, decontado]
 entón

entrementes [mentres, namentres]
 hogano
 hoxe
 hoxe en día
 logo [despois]
 mañá
 mentres [namentres, entrementes]
 namentres [mentres, entrementes]
 noutrora [outrora]
 nunca [xamais, endexamais]
 onte

Léxico

outrora [noutrora]
 pasadomañá
 por veces [ás veces, de cando en cando, de vez en cando]
 pronto [axiña]
 sempre
 tarde [a deshora, a destempo]
 trasantonte
 xa
 xamais [nunca, endexamais]

O tempo cronolóxico

Actividades

1. Crea unha oración con cada unha destas palabras. Consulta un dicionario se o precisas.

bimensual - bimestral

-
-

previr - prever

-
-

centenario - século

-
-

hogano - hoxe

-
-

2. Ordena cronoloxicamente estes nomes de partes do día. Ten en conta que algúns son sinónimos.

*noite - tardiña - mañá - amencer - solpor - mediodía - abrente - luscofusco
 alborada - anoitecer - mañanciña - serán - tarde - madrugada - noitiña*

madrugada -

Actividades

O tempo cronolóxico

3. Asocia cada adxectivo á definición que mellor lle acaea. Deste xeito formarás seis series de sinónimos.

temperán - fuxidío - frecuente - serodio - fugaz - precoz - duradeiro - inusitado - efémero - asiduo continuo - pasaxeiro - adiantado - permanente - habitual - constante - tardío - cotián - insólito

Que pasa axiña, de curta duración.
Que non cesa, que dura no tempo.
Que sucede antes do acostumado.	
Que sucede tarde, despois do momento preciso.		
Que ocorre moi poucas veces.		
Que ocorre de forma regular, con frecuencia.

— Inventa oracións nas que introduzas, con sentido, algúns dos adxectivos anteriores.

-
-
-
-

4. Agrupa e ordena as sílabas de cada cor ata formar seis adverbios de tempo.

ton tro ta an co ou la o te do
ce de da tí con a do que ra

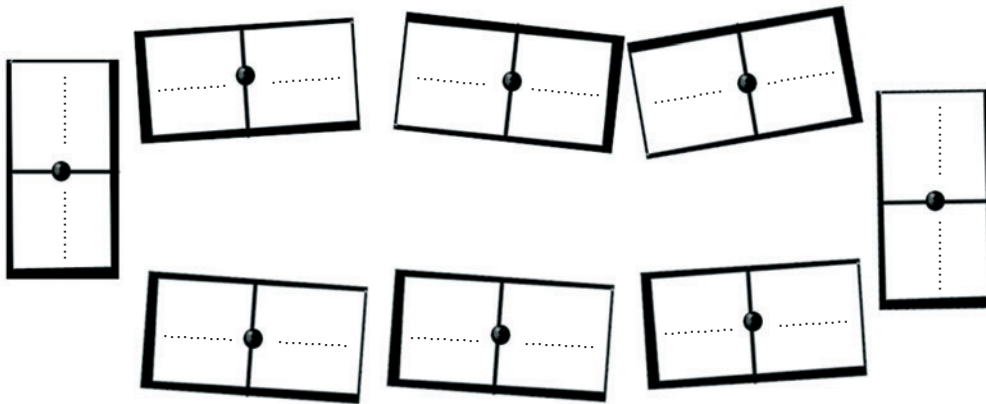
Adverbios:

— Agora completa convenientemente cos anteriores adverbios as seguintes oracións.

- Ese castelo foi residencia do conde de Lemos.
- Convén que comamos hoxe os xurelos, porque xa os mercamos
- Chegaches moi e aínda non teño a cea lista.
- Espera un pouco, que María vai vir
- Xoán e os seus amigos van ao fútbol para apoiar o seu equipo.
- Se non lembro mal, eu tiña o pelo curto.

5. Encadea estas fichas de dominó de xeito que coincidan xuntos verbos sinónimos.

6. Identifica, rodeándoo con círculo, os adverbios de tempo que hai nestes refráns. Despois explica coas túas palabras o significado de cada dito popular.

Aínda non me deron a carne e xa me piden os ósos.

• Significado:

Amor, tempo e fortuna axiña mudan.

• Significado:

Antes que acabes, non te gabes.

• Significado:

Quen chega tarde á paga, non chega cedo a nada.

• Significado:

O tempo nunca ten présa, pero sempre chega.

• Significado:

Actividades

O tempo cronolóxico

7. Clasifica estas expresións coloquiais de acordo co seu significado.

<i>Xa choveu.</i>	<i>Cando mexen as galiñas.</i>	<i>Nun tristrás.</i>
<i>Cando as ras críen pelo.</i>	<i>Nun chiscar de ollos.</i>	<i>Onde vai.</i>
<i>A boas horas.</i>	<i>Bótalle un can.</i>	<i>Meu dito, meu feito.</i>
<i>Xa medraron os carballos.</i>	<i>Tarde piaches.</i>	<i>Cando chova para arriba.</i>

<i>Inmediatamente, decontado</i>	<i>Pasou moito tempo</i>	<i>Xa é tarde</i>	<i>Nunca</i>
.....
.....
.....

— Escribe oracións nas que introduzas algunhas das expresións coloquiais anteriores.

-
-
-
-

8. Observa estas correspondencias entre os nomes cultos e os nomes populares dalgúns meses.

<u>Nome culto</u>	<u>Nome popular</u>
xuño	→ san Xoán
xullo	→ Santiago
setembro	→ san Miguel
outubro	→ san Simón
novembro	→ Santos ou san Martiño
decembro	→ Nadal

— Investiga e completa correctamente estes refráns populares utilizando os anteriores nomes populares dos meses.

- das uvas, moito me tardas e que pouco me duras.
- Polo a sardiña molla o pan.
- Por pinta o bago.
- Por cada ovella ao seu curral.
- Por proba o viño, o porco por

Tradições, festas e ritos

Substantivos

Tradições, festas e ritos de ciclo anual

Reis
Entroido
enterro da sardiña
Coesma
Semana Santa
maios
San Xoán
vendima
magosto
matanza do porco
Nadal

Outras tradicións, festas e ritos

aniversario [día dos anos]
bautizo
cabodano
casamento [voda, casorio]
casorio [voda, casamento]
confirmación
día dos anos [aniversario]
día onomástico [santo]
enterro

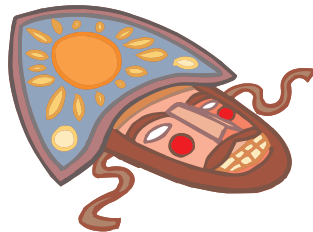

exequias [funeral]
festa
festa gastronómica
festa patronal
festexo
festín
funeral [exequias]
misa
primeira comunión
romaría

santo [día onomástico]
verbena
voda [casorio, casamento]
vodas de ouro
vodas de prata

Entroido

anteface
boteiro
carea [máscara]

choca [chocallo]
chocalleiro [choqueiro]
chocallo [choca]
choqueiro [chocalleiro]
cigarrón [peliqueiro]
cocido
comadre
compadre
comparsa
coesma
disfrace
filloas
lacón con grelos
máscara [carea]
mascarada
orellas
pantalla
peliqueiro [cigarrón]
perruca
piñata
xeneral

Maios

armazón
copla
cuberta

decoración [ornamentación]
fiúncho
flor
hedra
laranxa
maias
maiola
ornamentación [decoración]
ovo
rei/raíña do maio [xefe/a do maio]
solista
xefe/a do maio [rei/raíña do maio]

Vendima

acio [piña]
adega [bodega]
augardente
augardenteiro/a
bagazo
billa
bocoi
bodega [adega]
borra [pouso]
botella
cangallo
caste [variedade]
cepa [vide, videira]
cesto
cuba
embude [funil]
espicha
funil [embude]
fustalla
lagar
lagarada
mosto
piña [acio]
pipa
pipo [pipote]
pipote [pipo]

pouso [borra]
prensa
uva
variedade [caste]
vendimador/ora
vide [cepa, videira]
videira [vide, cepa]
viña [viñedo]
viñedo [viña]
viñateiro/a
viño branco
viño clarete
viño tinto

Magosto

castaña
castaña boleca [castaña oca]
castaña folga [castaña verde]
castaña maia [castaña seca]
castañeiro/a
castiñeiro
fiúncho
fogueira
lume
magosteiro/a
ourizo

Matanza do porco

adega [bodega]
análise
androlla [botelo]

baño [salgadoiro]
barreño
boche [livián]
bodega [adega]
botelo [androlla]

Léxico

cacheira [cachucha]
cachucha [cacheira]
chourizo
cocho [porco]
coitelo
corazón
cortello
curral
espiñazo [soá]
facho de palla
figadeira
graxa
lacón

livían [boche]
lombelo [raxo]
lume
maseira [pía]
matachín/ina [matador/ora]
matadoiro
matador/ora [matachín/ina]
morcilla
pía [maseira]
porco [cocho]
rabo
raxo [lombelo]
roxón
salchichón
salgadoiro [baño]
sangue
soá [espiñazo]
unto
veterinario/a
xamón
zorza

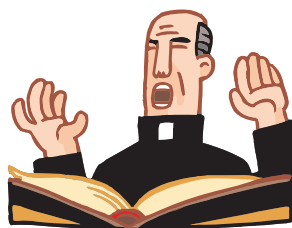
Nadal

aguinaldo
aninovo
badaladas
belén
cantos de Reis
día dos inocentes
día de Reis

manueis
misa do galo
noite de Reis
Noiteboa
Noitevella
panxoliña [vilancico]
polvorón
Reis
turrón
vilancico [panxoliña]
xaneiras

Vodas

adro
ágape [banquete]
agasallo [regalo]
altar
amigo/a
amoestacións [proclamas]
arras
banquete [ágape]
brinde
camareiro/a
catedral [sé]
chea [enchente, farta]
chofer [conductor/ora]
cociñeiro/a
colexiata
comensal
compañeiro/a
conductor/ora [chofer]
confesor
convidado/a [invitado/a]
convite [invitación]
crego [cura, sacerdote]

cura [sacerdote, crego]
desposorio
dote
enchente [chea, farta]
enxoval
esponsais
estraño/a [descoñecido/a]
farta [chea, enchente]

igreja
invitación [convite]
invitado/a [convidado/a]
matrimonio
namoramento
noivado
noivo/a
padriño - madriña
pedida
pretendente
proclamas [amoestacións]
prometido/a
regalo [agasallo]
restaurante
sacerdote [crego, cura]
sancristán/á
sancristía
sé [catedral]
testemuña
torta nupcial

xulgado
valse
veciño/a
votos

Enterros

alivio [consolo]
ataúde [cadaleito, caixa, féretro]
buraca [tumba, sepultura, cova]
cabodano
cadaleito [ataúde, caixa, féretro]
cadáver
caixa [ataúde, cadaleito, féretro]
campa
camposanto [cemiterio]
cemiterio [camposanto]
cinsas
coche fúnebre
condolencia [pésame]
consolo [alivio]

coroa de flores
cova [buraca, tumba, sepultura]
crego [cura, sacerdote]
cripta
cura [sacerdote, crego]
defunción [pasamento, falecemento, morte, óbito]
defunto [morto, finado]
dó
enterrador/ora [sepultureiro/a]
epitafio
exequias [funeral]
falecemento [pasamento, defunción, morte, óbito]
féretro [ataúde, cadaleito, caixa]
finado [defunto, morto]
funeral [exequias]
lápida
loito
mausoleo
mortalla [sudario]
morte [pasamento, falecemento, defunción, óbito]
morto [defunto, finado]
necroloxía
necrolóxica
nicho
óbito [pasamento, falecemento, defunción, morte]
panteón
párroco
partilla
pasamento [falecemento, defunción, morte, óbito]
pésame [condolencia]
sacerdote [crego, cura]
sarcófago [sartego]
sartego [sarcófago]
sepulcro
sepultura [cova, tumba, buraca]
sepultureiro/a [enterrador/ora]
sudario [mortalla]
testamento
tumba [sepultura, cova, buraca]
túmulo

velorio

Festas e romarías

abadía [reitoral]
 alalá
 andas
 baile
 banda de música
 barraca [caseta]
 cabaliños
 cadeiras voadoras
 campanario
 campo da festa [terreiro]
 capela
 capelán
 carballeira
 carrusel
 caseta [barraca]
 coches de choque
 crego [cura, sacerdote]
 cruceiro
 cura [sacerdote, crego]
 ermida
 exvoto
 fogos artificiais

foguete
 fogueteiro
 foliada [xolda]
 fregués/esa
 freguesía [parroquia]
 gaitreiro/a
 grilanda
 lambonada [larpeirada]
 larpeirada [lambonada]
 mosteiro
 muiñeira
 multitude [xentío]
 nora
 ofrecemento [promesa]
 orquestra
 palco
 pandeirada

pandireiteiro/a
 parroquia [freguesía]
 peregrino/a
 polbeiro/a
 procesión
 promesa [ofrecemento]
 púlpito
 reitoral [abadía]
 romeiro/a
 rosquilla

rosquilleiro/a
 sacerdote [crego, cura]
 santo/a
 santuario
 tamborileiro/a
 terreiro [campo da festa]
 tómbola
 xentío [multitude]
 xolda [foliada]

Adxectivos

aconfesional
 alegre
 algareiro/a
 animado/a
 antigo/a
 anual
 cerimonioso/a
 clerical
 confesional
 cristián/á
 divertido/a
 enloitado/a
 entretido/a
 farto/a
 festeiro/a [trouleiro/a]
 festivo/a
 fúnebre
 funerario/a
 gastronómico/a
 laico/a
 lúdico/a

lutuoso/a
 maduro/a
 máxico/a
 mortuorio/a
 necrolóxico/a
 novo/a
 pagán/á
 piadoso/a
 popular
 porcino/a
 relixioso/a
 retranqueiro/a
 rexoubeiro/a
 sagrado/a
 santo/a
 satírico/a
 supersticioso/a
 tradicional
 triste
 trouleiro/a [festeiro/a]

verde
 vinícola
 xovial

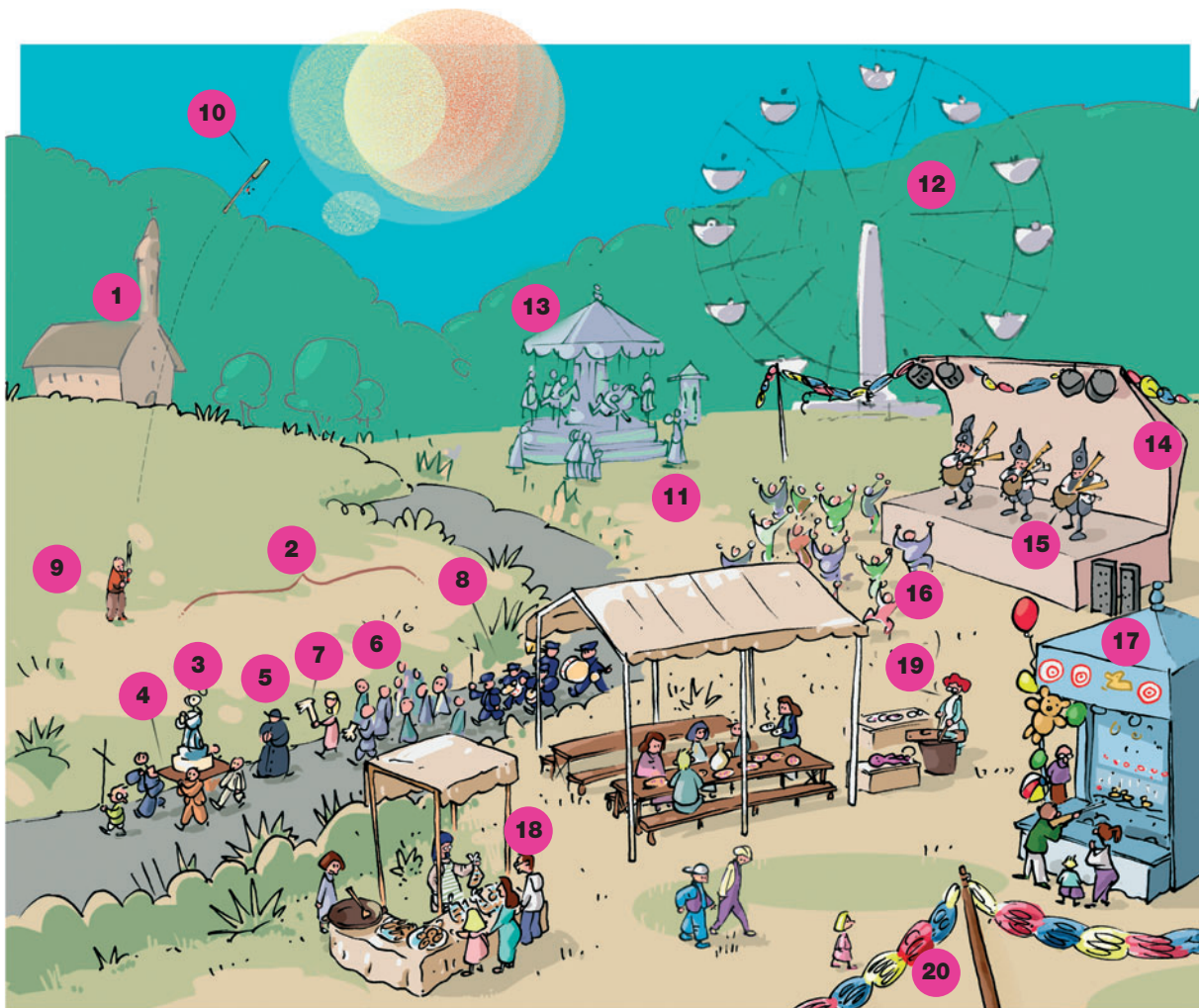
Verbos

abillar
 acompañar
 adobar
 agasallar [regalar]
 alugar
 amoestar
 axeonllar(se)
 bailar
 bautizar
 beber
 bendicir
 cantar
 carrexar
 casar
 celebrar
 cociñar
 comer

Léxico

compadecer [condoer(se)]
 comungar
 condoer(se) [compadecer]
 confesar
 conmemorar
 consagrar
 convidar [invitar]
 cortar
 decorar
 destilar
 disfrazar(se)
 divertir(se)
 enterrar [soterrar, inhumar]
 falecer [finar, morrer]
 festexar
 finar [falecer, morrer]
 gozar
 inhumar [soterrar, enterrar]
 invitar [convidar]
 matar
 misar
 morrer [falecer, finar]
 namorar(se)
 oficiar
 orar [rezar]
 organizar
 persignarse
 pisar
 predicar
 pensar
 prometer(se)
 regalar [agasallar]
 reservar
 rezar [orar]
 salgar
 sangrar
 soterrar [enterrar, inhumar]
 tocar
 troulear
 vendimar
 venerar
 xaxuar
 xogar

1. Identifica, cos seus números, os nomes dos diferentes elementos desta festa ou romaría popular.

santo →

carrusel →

grilandas →

capela →

polbeira →

procesión →

rosquilleira →

caseta de tiro →

fogueteiro →

romeiro →

gaiteiro →

andas →

baile →

foguete →

banda de música →

exvoto →

palco →

crego →

campo da festa →

nora →

2. Escribe unha oración con cada unha destas palabras. Consulta un dicionario se o precisas.

festeiro - festivo

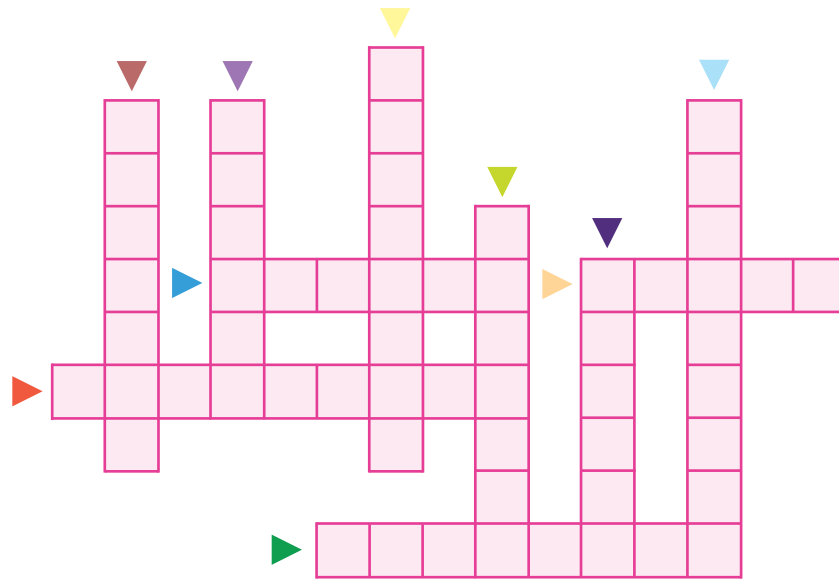
-
-

fúnebre - funerario

-
-

3. Resolve este encrucillado.

▶ Expresión de dor ou pesar polo falecemento de alguén.	▶ Cerimonia con que se acompaña o enterro dunha persoa ou se honra a súa memoria.	▶ Lousa con algunha inscrición gravada para que a xente recorde algo ou a alguén, en especial as que se poñen sobre a sepultura.
▶ Roupa negra que se leva como sinal exterior de dor, pola morte dunha persoa.	▶ Aniversario da morte dunha persoa e cerimonia que se celebra.	▶ Inscrición na lápida dunha tumba en memoria dun defunto.
▶ Caixa onde se coloca o cadáver que vai ser enterrado.	▶ Galería ou capela subterránea dun templo onde se enterraban os mortos ou onde se custodiaban as reliquias.	▶ Reunión de persoas para velar un defunto pola noite.
▶ Terreo descuberto onde se enterran os mortos.		

4. Fai corresponder estas palabras con cadanseu significado.

enxoval - esposais - Coresma - choqueiro - partillas - xaneiras

- Cantigas populares propias do Aninovo. →
- Promesa de matrimonio feita entre futuros esposos. →
- Individuo disfrazado de forma descoidada, con calquera roupa e con careta. →
- Conxunto de pezas de roupa e mobles que os noivos levan ao matrimonio. →
- Período de corenta e seis días que vai do mércores de Cinsa ata o día de Pascua. →
- Parte da herdanza que lle corresponde a cada un dos herdeiros. →

— Completa adecuadamente os ocros coas palabras anteriores.

- No Enterro da Sardiña, xusto cando comeza a, a min gústame ir de
- Onte reuníronse os meus tíos con todos os seus fillos para facer as
- O que máis me gusta do Nadal é escoitar como cantan as a xente da vila.
- Xa están feitos os, así que cómpre ir preparando o teu para a voda.

5. Le este texto e localiza nel as palabras que corresponden a cada unha das definicións posteriores.

Cando chegaba o tempo da vendima en Paizás, parecíame estrear un corazón novo. O limpar a adega e a fustalla eran os comezos. Logo o ceo participaba tamén na gran festa. Unhas nubes cor de berra do viño, dun morado case translúcido, estirábanse, altas, contra o fondo de nacre, coma escualos preguiceiros. O aire era ambariño, un suave vento de término de vacacións axitaba de vez en vez as árbores, e a abeleira antiga facía decer devagariño todo o seu ouro. De vez en vez, tamén, caían as breves chaparradas de outono, que reflectían o aire e deixaban tras delas un embriagante e forte cheiro a terra mollada e ozono.

Había que apresurarse entón a cortar os acios, antes de que as choivas os apodrecesen, e todo era un bulir e bulir de cestos, cantares e tesouros. Despois viña o transo de pisar o viño, e prensalo baixo a vella prensa de carballo, e levalo á bodega. De todos os que bailaban apretando cos pés nus os acios para que espresesen o mosto, os máis chistosos eran Xoán de Senín e Manuel Cancelas, que facían unhas reviravoltas de ribeirá moi graciosas, coma se estivesen na romaría das Dolores de Vedra que caía por aquelas datas. Das mozas, ulindo a campo e a mosto, coas súas pernas mouras, áxiles e repini-queiras, os ollos brillantes, o cabelo solto e o xustillo desatado, levaba a palma Florinda. En torno a elas, voaban zoadoras avespas e abellóns borrachos de mosto.

Era logo moi gustoso o ver deitar a prensa aquel viño vermello, aínda mosto, que espaxecía un cheiro de gloria, e que subía dende a adega pouco a pouco, e ía aromatizando os cuartos todos da casa durante días. O viño de Paizás tiña sona pola antigüidade das castes e o mosto loábano os vendimadores e a xente de paso pola súa aromática dozura. Despois fervían as pipas cun son cantarín; eu gustaba moito de destapar as tapas frouxas dos pipotes e aplicar a orella a aquel encanto, coma se estivese oíndo violíns.

Xosé María Castroviejo, *Memorias dunha terra* (adaptación)

- Grupo de plantas ou animais que comparten unha serie de características comúns que permiten distinguilas doutros individuos da mesma especie. →
- Recipiente de madeira destinado a conter viño, máis pequeno ca o bocoí, cunha capacidade entre 250 e 500 litros. →
- Operación de coller as uvas das videiras, e época do ano en que se realiza esta operación. →
- Máquina que serve para comprimir, por exemplo, certos froitos (olivas, uvas, mazás...) para que solten o líquido que conteñen. →
- Zume de uvas que non sufriu a acción do fermento, polo que non ten alcol. →
- Conxunto de recipientes de madeira (barrís, bocois, cubas, toneis...) en que se envasa o viño dunha adega. →
- Parte da casa, xeralmente subterránea, ou construción independente onde se fai ou se garda o viño. →
- Conxunto de uvas presas a un talo. →

— Resume en dúas liñas o contido esencial de cada parágrafo.

- Parágrafo 1:
- Parágrafo 2:
- Parágrafo 3:

O medio rural

Substantivos

Dependencias e elementos adxacentes á casa labrega

abellariza [alvariza]
 adega [bodega]
 afumadoiro
 alboio [pendello, alpendre, cuberto]
 alpendre [alboio, pendello, cuberto]
 alvariza [abellariza]
 bacía [maseira]
 bebedoiro
 bodega [adega]
 cabazo [hórreo, piorno]

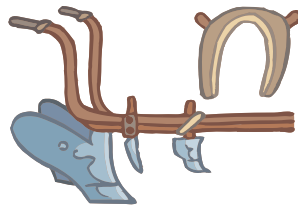
canceira
 cancela
 cancelo
 casal [casarío]
 casarío [casal]
 celeiro
 coelleira
 colmea [trobo, cortizo]
 colmo
 comedeira [manxadoira, presebe]
 corte
 cortello
 cortiña
 cortizo [trobo, colmea]
 cuberto [pendello, alpendre, alboio]
 curral
 curro
 eira

eirado
 esterqueira
 fonte
 forno
 galiñeiro [poleiro]
 granxa
 hórreo [cabazo, piorno]
 horta
 lagar
 lavadoiro
 manxadoira [comedeira, presebe]
 maseira [bacía]
 meda [palleiro]
 muro
 pallar [palleira]
 palleira [pallar]
 palleiro [meda]

pendello [alpendre, cuberto, alboio]
 pía
 pío
 piorno [hórreo, cabazo]
 poleiro [galiñeiro]
 pombal
 pozo
 presebe [comedeira, manxadoira]
 quinteiro
 sebe
 silo
 tendedeira
 terreiro
 trobo [cortizo, colmea]
 tulla

valado [valo]
 valo [valado]
Apeiros, utensilios e máquinas
 acea
 adival [trelo, sedeño]
 aixada
 anciño [angazo]
 angazo [anciño]
 apeiro [aveño]
 arado

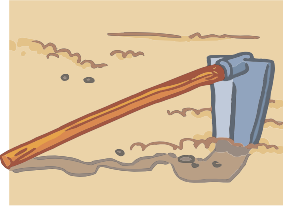

aveño [apeiro]
 bocal [bozo, buceira]
 bozo [bocal, buceira]
 brosa [machada]
 buceira [bozo, bocal]
 caínzo [canizo]
 calzo [forra]
 canada [canado, muxideira]
 canado [canada, muxideira]
 canastra
 canastro
 canga [traba, torga]
 canga [xugo]
 canizo [caínzo]
 carabelo
 carro
 cesta
 cesto
 coleiro
 colleitadora
 corda [trela]
 espeque [estaca]

espeto
 estaca [espeque]
 estadullo [fungueiro]
 forcada [galleta]
 forra [calzo]
 fouce [fouciño, gadaño]
 fouciña [fouciño]
 fouciño [fouce, gadaño]
 fouciño [fouciña]
 fresa
 fungueiro [estadullo]
 gadaña
 gadaño [fouciño, fouce]
 galleta [forcada]
 grade
 legón
 legoña
 machada [brosa]
 machado
 macheta
 machete
 malladoiro
 malladora
 mallo
 moa
 muíño
 muxideira [canada, canado]
 muxidoira
 nora
 pa
 patela
 paxe
 peneira
 picaraña
 pico
 podón
 queipo
 quenlla
 rabela
 raño

Léxico

rapa [rebola]
rebola [rapa]
romana
rozadoira
sacha [sacho]
sacho [sacha]

sedeño [adival, trelo]
segadora
sementadora
torga [canga, traba]
traba [canga, torga]
tractor
trela [corda]
trela [adival, sedeño]
trollo
vencello [vincallo]
vetillo
vincallo [vencello]
xugo [canga]

As leiras e os seus elementos

agra
agro [leira, veiga]
arró [cómara, toutizo]
barbeito [poula]
camiño
carreiro [verea]
cercado
chanta [chanto]
chanto [chanta]
chousa [zarra]
cómara [arró, toutizo]
corredoira
espantallo
estacada
estrema [estremeiro]
estremeiro [estrema]
invernadoiro
labradío
leira [agro, veiga]
linde
marco

pista
poula [barbeito]
regadío
regato
rego [suco]
regueiro
secaño [sequeiro]
sequeiro [secaño]
serventía
servidume de paso
suco [rego]
terrón
toutizo [cómara, arró]
veiga [leira, agro]
verea [carreiro]
vilar
zarra

O traballo agrícola

alcacén [ferraña]
anada [colleita]
arrenda [bima]
batume [estrume, mulime]
bima [arrenda]
cava
ceifa [sega, seitura]
colleita [anada]
cultivo
enxerto
esterco
estrume [mulime, batume]
feixe [gavela, mollo]
ferraña [alcacén]
fertilizante
gandaría
gandeiro/a
gando
gavela [feixe, mollo]
labrego/a
lentura
malla
moenda
mollo [gavela, feixe]
montón [morea]
morea [montón]
mulime [estrume, batume]
poda
recolección [recolleita]
recolleita [recolección]

rega
roza
seca
sega [ceifa, seitura]
seitura [ceifa, sega]
sementeira
vendima
xurro

Adxectivos

abundante
agrario/a
agrícola
anegado/a [asolagado/a]
árido/a
asolagado/a [anegado/a]
augacente/a
avesío/a [sombrizo/a]
baldío/a [ermo/a]

bravío/a [bravo/a]
bravo/a [bravío/a]
ceibo/a
chairo/a [chan/chá]
chan/chá [chairo/a]
choco/a
costento/a [pendente]
enxoito/a [seco/a]
ermo/a [baldío/a]
escaso/a
estremeiro/a [lindeiro/a]
fértil
fertilizante
florecido/a
fresco/a
frío/a
gandeiro/a
hortícola
húmido/a
labrego/a
lamacento/a
lento/a
lindeiro/a [estremeiro/a]
louzán/á

maduro/a
manso/a
murado/a [valado/a]
murcho/a
pendente [costento/a]
podre
raro/a
rico/a
seco/a [enxoito/a]
serodio/a [tardío/a]
solleiro/a
sombrizo/a [avesío/a]
tardío/a [serodio/a]
temperán/á
valado/a [murado/a]
verde
vizoso/a

Verbos

abacelar [amontear, aporcar]
abrir
abrollar [manar]
achaiar [achanzar]
achanzar [achaiar]
agromar [xermolar, brotar]
alagar [inundar, asolagar, anegar]
amontear [abacelar, aporcar]
amontoar [amorear]
amorear [amontoar]
anegar [inundar, alagar, asolagar]
apañar [coller]
apodrentar
aporcar [abacelar, amontear]
arar [labrar]
arrendar
arrincar
asolagar [inundar, alagar, anegar]
atar
axofrar
axotar [escorrentar, espantat]
bater
bimar
botar [sementar, plantar]
brotar [xermolar, agromar]

carretar [carrexar]
 carrexar [carretar]
 cavar
 ceibar [soltar]
 cercar
 cerrar
 chocar [incubar]
 colgar [pendurar]
 coller [apañar]
 colmar
 cortar
 cribar
 cultivar
 debullar [degrañar]
 decotar [demoucar, podar]
 degrañar [debullar]
 demoucar [podar, decotar]
 derramar [estragar]
 desbravar
 empoleirar(se)
 encerrar
 enrestrar
 enxertar
 escorrentar [axotar, espan-
 tar]

esfollar
 esgallar [esgazar, rachar]
 esgazar [esgallar, rachar]
 esmagar [machucar]
 espantar [axotar, escorren-
 tar]
 esparexer
 estabular
 estercar
 estonar [mondar, pelar, pa-
 rar]
 estragar [derramar]
 estremar [lindar]
 fertilizar
 fumigar
 gadañar
 gradar
 grelar
 incubar [chocar]
 inundar [asolagar, alagar,
 anegar]
 labrar [arar]
 lindar [estremar]
 machucar [esmagar]
 mallar [trillar]
 manar [abrollar]

mirrar [murchar, rechumir]
 moer
 mollar
 mondar [estonar, pelar, pa-
 rar]

murar [valar]
 murchar [mirrar, rechumir]
 muxir
 padexar
 parar [mondar, pelar, esto-
 nar]
 pelar [mondar, parar, esto-
 nar]
 pendurar [colgar]
 peneirar
 picar [trinzar]
 plantar [sementar, botar]
 podar [demoucar, decotar]
 podreecer
 queimar

Léxico

rachar [esgazar, esgallar]
 rapar [tosquiar]
 rarear
 rebentar
 rechumir [murchar, mirrar]
 regar
 rozar
 sachar
 segar [seiturar]
 seiturar [segar]
 sementar [botar, plantar]
 soltar [ceibar]
 sulfatar
 tosquiar [rapar]
 transplantar
 trillar [mallar]
 trinzar [picar]
 trolrar
 valar [murar]
 varrer
 vendimar
 vesar
 xermolar [agromar, brotar]

Actividades

1. Asocia estes nomes de terras de labor co seu significado. Consulta un dicionario se o precisas.

chousa - agra - barbeito - secaño - horta - agro

- Terra de labor de pouca extensión próxima á casa onde se cultivan legumes, hortalizas... →
- Terra de labor moi seca, que non é regada. →
- Terra de labor, polo xeral de pouca extensión, que pertence a un só dono. →
- Terra de labor que se deixa descansar unha tempada sen sementar. →
- Terra de labor cercada de pouca extensión, xeralmente preto da casa, dedicada a cultivo de cereal ou a pasto. →
- Conxunto de terras de labor. →

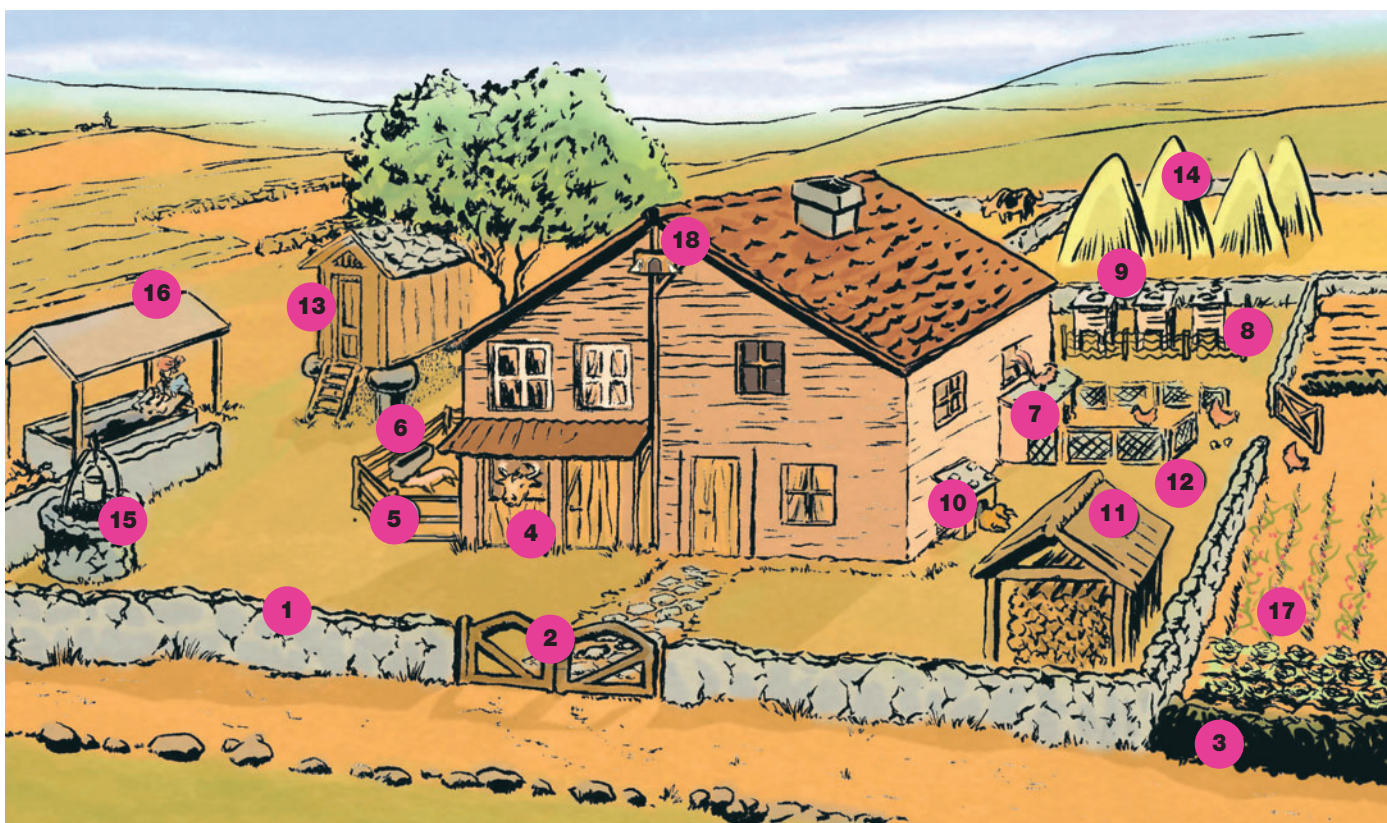
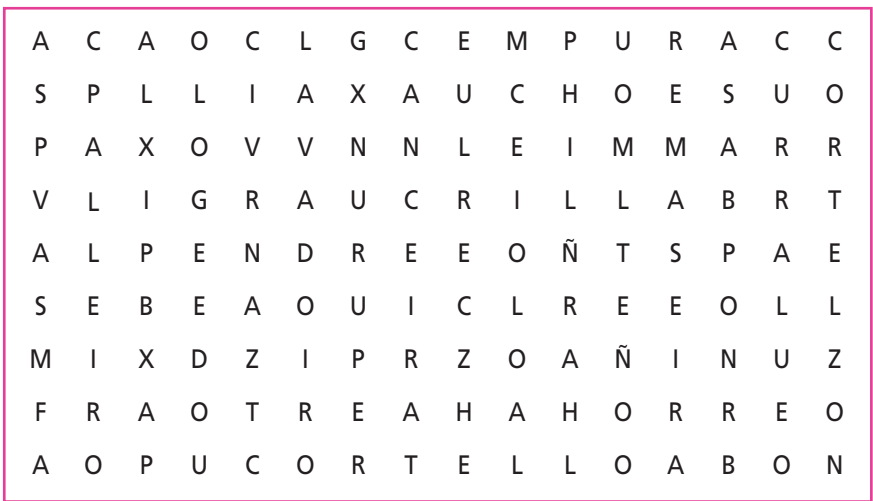
— Crea oracións nas que introduzas, con sentido, algunhas das palabras anteriores.

-
-
-

Actividades

2. Localiza nesta sopa de letras o nome de todos os elementos sinalados no debuxo. Despois asocia cada nome co seu número.

1.	6.	11.	16.
2.	7.	12.	17.
3.	8.	13.	18.
4.	9.	14.	
5.	10.	15.	

3. Indica as palabras que corresponden ás seguintes definicións. Despois usa esas palabras para completar o texto que che ofrecemos.

- Aparello para moer e triturar produtos como cereais ou olivas e edificio onde está instalado algún destes aparellos. →
- Lugar cuberto e cerrado que forma unha construción á parte ou que está no interior doutra, onde se garda o gando. →
- Pedra do muíño, que xira sobre outra fixa chamada pé, para triturar o gran ou as olivas. →
- Pequena canle de madeira, nun muíño de auga, por onde cae o gran que chega á moa. →
- Brazado atado de trigo, herba seca, vides... →
- Estrutura de paus, canas ou vimbios con diversos usos: soporte para curar chourizos, suxeición lateral da carga do carro... →
- Cantidade de gran que se moe de cada vez. →
- Conxunto de materias orgánicas formado por restos vexetais mesturados ou non con excrementos animais, que se lle bota á terra para que sexa máis fértil. →
- Muro feito xeralmente de pedras ou terróns, que cerra unha propiedade ou separa dúas. →
- Canle longa e pouco fonda que se fai nun terreo, para sementar, ao aralo. →

As cousas que ela facía todos os días eran para min grandes aventuras. Parecíame un milagre ter na man a corda que guía as vacas e que animais tan grandes obedecesen os meus nerviosos tironciños. Sentáronme un día no e tiña a sensación de ir esvarando por un mar de terra, sobre as ondas dos No tempo da malla carrexamos e rasqueime coma un can a comechón das espigas na pel suada e renegrída. Ao pasar un , rabuñeime nas silveiras e tiven que lamber o sangue. Logo fomos bañarnos no río, un río vexetal, verde, espeso de herbas de auga que xa na superficie agromaban con floriñas brancas. Estabamos as dúas soas, espidas, cómplices, rindo e salpicándonos, protexidas polas árbores. Unha vez, na casa da túa nai, preguntei polo retrete e todos riron, e alí fomos as dúas, na , agachadiñas, a facelo entre os animais, coa saia recollida sobre o No , cos ollos pechos, aprendín a distinguir as fariñas co tacto das xemas. A fariña de trigo é como a seda; a do centeo, como a la; a do maíngo, como o liño. Se metes as mans na caixa chea de xa non queres volver sacalas. O muíño era un lugar máxico. Podíamos pasar unha eternidade hipnotizadas polo movemento da e da , mentres chegaba o gurgullo da auga polas orellas do chan. E indo de acó para aló coa túa nai, escoitei falares, fortes blasfemias e doces cantigas, que endexa-mais oíra, coma se o alto muro do pazo fose tamén feito adrede para que non pasasen as palabras da aldea. É unha dona misteriosa a memoria. Nós non escollemos os recordos. Eles viven a súa vida. Van e veñen. Ás veces, vanse para sempre. E hai recordos que se apegan a nós á maneira do lique á pedra.

Manuel Rivas, *En salvaxe compañía*

4. Emparella os castellanismos incorrectos da esquerda coas formas correctas que lles corresponden.

establo - rastrillo - surco - sembrar - azada
desbrozar - cobertizo - ordeñar - finca

rego - muxir - angazo - corte - rozar
alpendre - leira - sementar - aixada

<u>Incorrecto</u>	<u>Correcto</u>	<u>Incorrecto</u>	<u>Correcto</u>	<u>Incorrecto</u>	<u>Correcto</u>
establo	rastrillo	surco
sembrar	azada	corte
desbrozar	ordeñar	rozar
finca	alpendre	leira
cobertizo	sementar	aixada

Actividades

O medio rural

5. Resolve este encrucillado cos verbos que designan as diferentes accións debuxadas.

— Indica agora os apeiros, utensilios ou máquinas que se empregan en cada labor.

.....

.....

.....

6. Asocia estas frases feitas co seu significado.

Frases feitas

- A. Vir ao rego.
- B. Poñer o carro diante dos bois.
- C. Non dicir nin arre nin xo.
- D. Ter a vara e a besta.
- E. Ter moito millo no hórreo.
- F. Estar na horta e non ver as verzas.

Significados

- Ter o mando ou o control nunha situación.
- Estar distraído, non decatarse de algo evidente.
- Precipitarse, facer algo antes de tempo.
- Ter moito traballo adiantado.
- Oír os consellos e convencerse do erro en que se estaba.
- Ser indeciso.

— Completa estes breves textos coa expresión anterior que mellor lles acaia.

Non sei para que lle preguntas a Marta. Ela
 e ao final sempre temos que decidir nós.

Non fagas reservas para viaxar en xuño se aínda non sabes se terás vacacións. Eu penso que é

Ao principio Xoán negábase; mais, finalmente, despois de falarmos con el,
 e accedeu a repetir o exame.

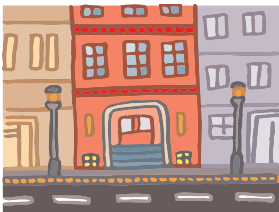

O medio urbano

Substantivos

Núcleos de poboación

aforas [arredores, periferia, arrabaldes, alfoz]
 aldea [lugar]
 alfoz [arrabaldes, arredores, aforas, periferia]
 arrabaldes [alfoz, arredores, aforas, periferia]
 arredores [aforas, periferia, arrabaldes, alfoz]
 barriada
 barrio
 bisbarra [comarca]
 bloque de vivendas

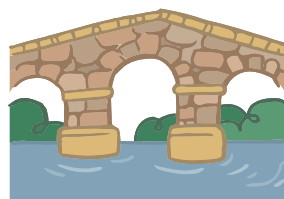

capital
 casal [casarío]
 casarío [casal]
 centro
 centro histórico [zona vella]
 cidade [urbe]
 comarca [bisbarra]
 concello [municipio]
 distrito
 ensanche
 freguesía [parroquia]
 localidade [poboación]
 lugar [aldea]
 metrópole
 municipio [concello]
 parroquia [freguesía]
 periferia [alfoz, arrabaldes, arredores, aforas]
 poboación [localidade]
 rueiro
 suburbio

urbanización
 urbe [cidade]
 veciñanza
 vila
 zona vella [centro histórico]

Vías de comunicación

atallo
 autoestrada
 autovía
 avenida
 bulevar
 calzada
 camiño
 canella [canellón]
 canellón [canella]
 carreiro [vieiro, vereia, senda]
 carril
 congostra [corredoira]
 corredoira [congostra]
 estrada
 pasarela
 paseo
 paso a nivel
 paso elevado
 paso subterráneo
 ponte

rúa
 rúa cega
 travesía
 senda [vieiro, vereia, carreiro]
 túnel
 vía
 viaduto
 vereia [vieiro, senda, carreiro]
 vieiro [vereia, senda, carreiro]

Edificios e establecementos

aeroporto
 albergue
 asilo [residencia de anciáns]
 banco
 bar
 biblioteca
 cadea [cárcere, prisión]
 cafetaría
 cámping
 camposanto [cemiterio]
 canceira municipal
 capela
 cárcere [cadea, prisión]
 casa da cultura
 casa do concello
 castelo
 catedral [sé]
 cemiterio [camposanto]
 centro comercial
 chabola [choupana]
 choupana [chabola]
 chalé
 chalé acaroado
 chalé pareado
 clínica
 colexio
 comercio [tenda]
 comisaría
 conservatorio
 edificio [inmoble]
 embaixada
 escola
 escola infantil
 estación
 estadio
 estafeta [oficina de correo]
 facultade
 gardaría [xardín de infancia]
 gasolinera

hospital
 hostel
 hotel
 igrexa
 inmoble [edificio]
 instituto
 lonxa
 mercado
 mosteiro
 museo
 oficina de correo [estafeta]
 oficina de turismo
 palacio [pazo]
 pavillón
 pazo [palacio]
 pensión
 piscina municipal
 porto
 pousada
 prisión [cadea, cárcere]
 quiosco

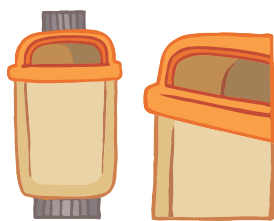

rañaceos
 residencia de anciáns [asilo]
 salón de xogos
 sanatorio
 sé [catedral]
 tanatorio
 tenda [comercio]
 universidade
 xardín de infancia [gardaría]
 xulgado
 zoolóxico
Outros elementos urbanos
 aglomeración

Léxico

alameda
aparcadoiro [estacionamento]
árbore
asento [banco]
aseos públicos
atasco [embotellamento]
balbordo [barullo, bulicio, rebumbio]
banco [asento]
barullo [bulicio, rebumbio, balbordo]
beirarrúa
beiravía
bifurcación
boca de rega
bordo
bucina
bulicio [barullo, rebumbio, balbordo]
cabina telefónica
caixa do correo
cascallo [cascote]
cascote [cascallo]
chafariz
chafrán
charco [poza]
circulación [tránsito, tráfico]
cloaca
colector [contedor, depósito]
contaminación [polución]
contedor [colector, depósito]
costa [pendente]
cruzamento [intersección, encrucillada]
cuneta [gabia, foxo]
curva
depósito [colector, contedor]
descampado
desviación [desvío]
desvío [desviación]
domicilio [vivenda]
embotellamento [atasco]
empedrada
encrucillada [cruzamento, intersección]
endereço
escaparate
esquina
estacionamento [aparcadoiro]

estanque
estatua
fachada
farol
firme [pavimento]
focha [fochanca]
fochanca [focha]
fonte
foxo [cuneta, gabia]
gabia [cuneta, foxo]
galería
garaxe
glorieta
guindastre
indicador
intersección [cruzamento, encrucillada]
local
marquesiña
miradoiro
monumento
multitude
muralla
muro [valo]
panel publicitario
papeleira

parada [paraxe]
paraxe [parada]
parque
parquímetro
pasaxe
paso de peóns
pavimento [firme]
peaxe
pendente [costa]
peón [viandante]
plano
polución [contaminación]
portádego [portaxe]
portal
portaxe [portádego]
poza [charco]
praza

rampla
rebumbio [balbordo, barullo, bulicio]
recanto [recuncho]
recuncho [recanto]
rede de sumidoiros
rotonda
ruído
sebe
semáforo
silencio
sinal
soar [terreo edificable]
sumidoiro
terraza
terreo edificable [soar]
toldo
tráfico [tránsito, circulación]
tránsito [tráfico, circulación]
valo [muro]
vao
viandante [peón]
vivenda [domicilio]
xardín

Adxectivos

achegado/a [próximo/a]
afastado/a [distante]
alto/a
amplo/a
ancho/a
antigo/a
asollado/a [solleiro/a]
avesío/a [sombrió/a]
baixo/a
bulicioso/a
calmo/a [tranquilo/a]
caótico/a
céntrico/a
chan/chá
concorrido/a
distante [afastado/a]
espazoso/a
estreito/a
grande
interurbano/a
local
longo/a
móbil
moderno/a

municipal
navegable
novo/a
numeroso/a
peonil
pequeno/a
privado/a
provisional
próximo/a [achegado/a]
público/a
ribeirogo/a [ribeirán/á]
ribeirán/á [ribeirogo/a]
ruidoso/a
ruinoso/a
rural
silencioso/a
solitario/a

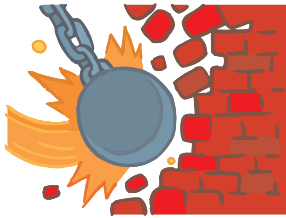

solleiro/a [asollado/a]
sombrió/a [avesío/a]
suburbano/a
tranquilo/a [calmo/a]
urbano/a
vello/a

Verbos

abrir
acelerar
andar [camiñar]
aparcar [estacionar]
asfaltar
atallar [cortar]
atravesar [cruzar]
avariar(se)
avisar
baixar
bordear [flanquear]
camiñar [andar]
carrexar [carretar]
carretar [carrexar]
circular
comerciar
comprar
conducir [guiar]
cortar [atallar]

cruzar [atravesar]
 deambular [errar, vagar]
 demoler [derruír, derrubar]
 derrubar [demoler, derruír]
 derruír [derrubar, demoler]

desaloxar
 desviar(se)
 edificar

emigrar
 entrar
 envorcar
 errar [vagar, deambular]
 escorregar [esvarar]
 estacionar [aparcar]
 esvarar [escorregar]
 flanquear [bordear]
 frear
 guiar [conducir]
 habitar
 indicar [sinalar]
 inmigrar
 ir

morar [residir]
 pasear
 percorrer
 perder(se)
 poboar
 reconstruír
 rehabilitar
 residir [morar]
 restaurar
 rodear
 ruar
 saír
 sinalar [indicar]
 subir

Léxico

telefonar
 torcer [virar, xirar]
 traballar
 transitar
 transportar
 trasladar(se)
 tropezar
 urbanizar
 vagar [deambular, errar]
 vir
 virar [xirar, torcer]
 visitar
 vivir
 xirar [virar, torcer]

O medio urbano

Actividades

- Reescribe estas oracións ordenando os adxectivos destacados. Todos foron trocados de oración.
 - O rápido crecemento **próximo** está a destruír algúns fermosos lugares naturais das aforas.

 - A praza estaba moi **peonil** por culpa do concerto, por iso tardei case dez minutos en cruzala.

 - Esta rúa é **concorrida**. Só poden acceder a ela os coches que teñen aquí o seu garaxe.

 - É boa idea vivir nese piso, porque está moi **céntrico** á estación de tren e á de autobuses.

 - Na Coruña estivemos nun hotel **urbano**, así podemos ir a pé a todas as partes.

- Agrupa e ordena as sílabas de cada cor ata formar seis verbos sinónimos dos destacados en cada oración.

bu rru a cio de bar llar bor nar
 rar ta ta ar es de vi am de lar

- Para chegarmos axiña á estación de autobuses, o mellor é **cortar** (→) por esta rúa.
- Din que van **derruír** (→) ese edificio tan antigo.
- Tes que **xirar** (→) á dereita e despois xa atopas onde **aparcar** (→).
- Hoxe penso **flanquear** (→) a costa e chegar ata o faro.
- O neno estivo a **vagar** (→) varias horas polas rúas ata que o atoparon.

3. Observa con atención estes dous debuxos e describe por escrito as doce diferenzas que hai entre eles.

Diferenzas

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11.
12.

4. Reescribe estas oracións corrixindo os castelanismos que conteñen.

- A localidade ribereña de Allariz ten un casco histórico moi ben conservado.
.....
- Meu avó ía camiñando pola aceira e tropezou nunha tapa de alcantarilla.
.....
- Ten coidado cando chegues co coche a aquel cruce porque está cheo de baches.
.....
- O pabellón de deportes está tan alonxado que nos leva media hora chegar ata alí.
.....
- Xa sei a dirección de Antón: rúa Barcelona, 12. É unha rúa peatonal.
.....

5. Marca cun X o significado correcto destas palabras.

alfoz ☐ Lugar alto desde onde se aprecian vistas panorámicas. ☐ Barrio dunha poboación situado nos arredores. ☐ Ruído provocado na rúa polo tráfico e o xentío.	viaduto ☐ Sistema de canalización de auga que salva un val ou depresión. ☐ Ponte con que unha estrada ou vía férrea salva unha depresión, un lugar habitado, outra vía... ☐ Espazo nas marxes dunha estrada.
choupana ☐ Casa pequena e ruín construída con madeiras, cartóns, plásticos, canas... ☐ Camiño en dirección oposta á daquel polo que se vai. ☐ Capa de pedra ou asfalto que consolida o piso dunha estrada.	chafrán ☐ Fachada dun edificio que substitúe unha esquina. ☐ Aparello do automóbil para facer sinais acústicos. ☐ Espazo cuberto que algúns edificios teñen nas fachadas.
marquesiña ☐ Sinal ou letreiro que indica o nome dunha rúa. ☐ Praza, terraza ou construción semellante de forma circular. ☐ Cuberta que protexe das inclemencias do tempo nas paradas do autobús.	canella ☐ Paso subterráneo aberto para facer unha vía de comunicación. ☐ Rúa moi estreita entre valos ou casas. ☐ Pequena construción ao aire libre para a venda de periódicos.

— Crea un pequeno texto no que combines, con sentido, todas as palabras anteriores.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Actividades

O medio urbano

6. Indica as palabras que corresponden ás seguintes definicións.

- Intersección de camiños, rúas ou estradas. →
- Rúa longa e ancha, xeralmente adornada con árbores ás beiras. →
- Aparello que se fai soar nos automóviles para facer sinais. →
- Planta de tamaño grande, con tronco leñoso e elevado que se divide en pólas a partir de certa altura. →
- Conducir, dirixir un vehículo. →
- Vehículo utilitario de catro rodas movido pola acción dun motor. →
- Ir polo bordo ou polas proximidades dun lugar. →
- Espazo urbano amplo, sen edificar e rodeado de edificios, onde adoitan confluír varias rúas. →
- Poste de sinalización, con luces de cores que se acenden e apagan automaticamente, para orientar e ordenar o tráfico nas rúas e nas estradas. →
- Movemento ou circulación de vehículos. →
- Construción grande dedicada a vivendas ou a outros usos. →
- Gran concentración de vehículos nun punto dunha estrada ou rúa dificultando ou impedindo a circulación. →

— Completa agora este texto coas palabras anteriores.

Na cidade sucedíanse os ciclos de calma e crispación. Unha enérxica muller maior sacaba un brazo e a cabeza pola xanela do seu escangallado, color verde vincha; na chapa, grandes áreas pintadas de gris verdoso. A vella, coa súa voz rouca e impotente baixo a barafunda do, protestaba. Unha muller moito máis nova, impasible ao volante do seu carmín granza, agardaba que a vella se retirase marcha atrás. E a vella berraba.

Os atascados detrás da muller vella e mais da nova tocaban a, e os condutores bracexaban e berraban imprecacións inauditas. E algún baixaba do, disposto a poñer orde, pero apenas outro se desprazaba dúas cuartas no, o árbitro xa volvía sentar ao volante renunciando á súa misión pacificadora. Por fin a vella, sen parar de falar ela soa mentres forcexaba para, acabou de retirarse. Segundo me afastaba do, puiden ver como a cola de se ía estirando e pouco a pouco recuperaba o a súa fluidez normal, é dicir, a fluidez dunha columna de tartarugas peregrinas.

Optei por a en dirección contraria ás agullas do reloxo. Agardaba no unha muller cunha recua de nenos, todos collidos da man. Un dos nenos sorría. Miraba o sen velo, sen decatarse de que estaban diante dun, e sorría dunha forma que me contaxiou dez ou doce segundos de calma. Cruzamos e o conxunto de muller e nenos torceu noutra dirección. Quedei parado un intre a mirar as súas cabezas radiantemente afastarse mentres rían e falaban, gozosos coma pardais.

A , demasiado estreita, afogaba entre os desmesurados, coa colaboración do As súas raquíticas estaban tan asoballadas naquel ambiente inimigo de calquera forma de vida que realmente eran irrecoñecibles. Aquelas vivían por defecto, milagrosamente alentadas por escasas racións de aire limpo, sol e auga que recibían do ceo coma unha esmola. Lembrei que noutro tempo existiran de maior tamaño e corpulencia naquela rúa, quizais laranxeiras ou camelios, pero foran taladas e substituídas por estoutras varas pedradas que, sen dúbida, nunca chegarían a medrar o suficiente como para molestar as autoridades.

Xosé Cid Cabido, *Panificadora* (adaptación)

A vida administrativa

Substantivos

Ámbito xudicial

absolución
acareo
acatamento
acordo
acusación

acusado/a [inculpado/a]
adiamento [aprazamento]
adianto
agravante
alegación
aleivosía
alleamento
antecedente
apelación
aprazamento [adiamento]
arbitraxe
arquivo
artigo
asañamento
audiencia
auto
avogacía
avogado/a [letrado/a]
casación
causa
citación
código civil
código penal
comisión
comparecencia
conciliación
condena

conivencia
contencioso
culpabilidade
custas
defensa
delito
demanda
demandado/a
demandante
denuncia
denunciado/a
denunciante
dereito
desacato
descargo
desestimación
detención

dilixencia
ditame
dolo
execución
eximente
falta
feito
fianza
fiscal
fiscalía
forza maior
fraude
imputación
imputado/a
incoación
incomparecencia
inculpado/a [acusado/a]

indemnización
indicio
indulto
inmidade
inocencia
instancia
instrución
interpelación
interrogatorio
investigación
laudo
lei
letrado/a [avogado/a]
lexislación
litigante
litixio [preito]
maxistrado/a
mediación
minuta
nulidade
partido xudicial
pena
preito [litixio]
presunción de inocencia
prexuízo
prisión
proba
procesamento
proceso
procurador/ora
protesta
querela
recurso
recusación
reincidencia
requirimento
resolución
responsabilidade
sala
secretario/a

segredo profesional
sentenza
sobresemento
sospeita
sospeitoso/a
sumario
suspensión
testemuña
testemuño
tribunal
venia
veredicto
vista
vulneración
xuíz/xuíza

xuízo
xulgado
xurado
xuramento
xurisdición
xurisprudencia
xurista
xustiza
**Ámbito económico-em-
presarial**
aboamento
acredor
acta
aduana [alfándega]
aduaneiro/a [alfandeguei-
ro/a]
albará
alfándega [aduana]
alfandegueiro/a [aduanei-
ro/a]

Léxico

alugamento [arrendamento]
 alugueiro/a
 amortización
 anticipo
 arancel
 arrendador/ora
 arrendamento [alugamento]
 arrendatario/a
 asalariado/a
 asegurador/ora
 asinante
 auditor/ora
 auditoría
 aval
 axuda de custo
 ben
 beneficiario/a
 bolsa
 bolseiro/a
 bonificación
 cadro de persoal
 capital
 cheque
 cláusula
 cobramento
 comiso [confiscación]
 comité de empresa
 competencia
 compravenda
 confiscación [comiso]
 contabilidade
 contable
 contía [importe]
 contrato
 contribuínte
 convenio colectivo
 cooperativa
 cota
 crédito
 currículo
 custo
 débeda
 debedor/ora
 declaración da renda
 defensa
 déficit
 depósito
 derrama

desafiuzamento
 desempregado/a
 desemprego
 despacho
 despedimento
 doazón

embargo
 empregado/a
 empregador/ora
 emprego
 empresa
 endebedamento
 enquisa
 escritura
 exercicio
 expropiación
 extracto
 facenda
 factura
 facturación
 fiador/ora
 fideicomiso
 financiamento
 firma [sinatura]
 folga
 folla de reclamación
 foro
 franquía
 garantía
 gratificación
 gravame
 herdanza
 herdeiro/a [legatario/a]
 hipoteca
 importe [contía]
 imposto
 inmovible
 insolvencia
 inspección
 inspector/ora
 interventor/ora
 investimento

legatario/a [herdeiro/a]
 letra de cambio
 liquidación
 liquidez
 lucro
 montepío
 morosidade
 multa
 mutualidade
 negociación
 nómina
 orzamento [presuposto]
 pagamento
 patrimonio
 peñor
 peñoramento
 perito
 permuta
 persoal
 plusvalía
 póliza
 poxa

poxador/ora
 presidente/a
 préstamo
 presuposto [orzamento]
 rateo
 recadación
 recibo
 rédito
 renda
 rescisión
 retribución
 secretaría
 secretario/a
 sede
 selo
 sinatura [firma]
 sociedade
 subrogación
 subscrición
 subsidio

substitución
 taxa
 taxación [valoración]
 taxador/ora
 tesouraría
 tesoureiro/a
 testador/ora
 testamento
 usufruto
 usufrutuário/a
 valoración [taxación]
 vencemento
 venda
 vicepresidente/a
 vogal
 xerencia
 xerente
 xunta
 xuro
 xustificante

Ámbito político-lexislativo

abstención
 acta
 adiamento/a [aprazamento]
 administración
 admisión
 adjudicación
 alcalde/esa
 alcaldía
 anteproxecto
 apercibimento
 aprazamento [adiamento]
 aprobación
 asemblea
 asesor/ora
 asesoría
 cabido [concello]
 casa consistorial [casa do concello]
 casa do concello [casa consistorial]
 catastro
 cédula
 certificado
 cesamento
 circunscrición
 comisión
 comité de empresa

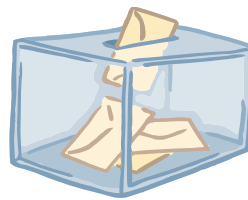
compulsa
 comunidade autónoma
 concellaría
 concelleiro/a [edil]
 concello [cabido]
 concello [municipio]
 concurso de méritos
 concurso-oposición
 confraría [gremio]
 congreso dos deputados
 consellaría
 concelleiro/a
 constitución
 Cortes
 delegación
 delegado/a
 demora [dilación]
 denegación
 deputación
 deputado/a
 derogación
 despacho
 dilación [demora]
 disposición
 documento
 edicto
 edil [concelleiro/a]
 eleccións
 emenda
 empadramento
 enquisa
 escano
 escritura
 escrutinio
 estado
 estado civil
 estatuto
 estatuto de autonomía
 excedencia
 exención
 expediente
 firma [sinatura]
 funcionario/a
 goberno
 gremio [confraría]
 impugnación
 incompatibilidade
 incumprimento

infracción
 infractor/ora
 inhabilitación
 instancia
 legalidade
 legalización
 lexislación
 lexislador/ora
 lexislatura
 maioría absoluta
 maioría simple
 mandato [orde]
 ministerio
 ministro/a
 moción
 moción de censura
 municipio [concello]
 nomeamento
 normativa
 notaría
 notario/a

oposición
 opositor/ora
 orde [mandato]
 orde do día
 ordenanza
 padrón
 papelame
 parlamentario/a
 plebiscito
 pleno
 portavoz [voceiro/a]
 presidente/a
 protocolo
 proxecto de lei
 queixa
 ratificación
 real decreto
 reconto
 referendo
 regulamento
 revogación

registro
 secretaria
 secretario/a
 seguridade social
 selo
 silencio administrativo
 sinatura [firma]
 solicitude
 suborno
 titular
 tramitación
 trámite [xestión]
 urna

vacante
 validación
 vicepresidente/a
 voceiro/a [portavoz]
 votación
 voto
 xestión [trámite]
 xunta

Adxectivos

amigable
 acreditativo/a
 adicional
 administrativo/a
 adxunto/a
 alleable
 alleo/a
 arancelario/a
 bancario/a
 bilateral
 catastral
 cautelar
 civil
 coercitivo/a
 competente
 comunal
 conforme
 constitucional
 consuetudinario/a
 conxugal

Léxico

criminal
 culpable
 decisorio/a
 defensor/ora
 delituoso/a
 derogatorio/a
 desconforme
 dilatorio/a
 disciplinario/a
 electoral
 estatal
 estatutario/a
 exento/a
 extraxudicial
 falso/a
 fidedigno/a
 fiduciario/a
 financeiro/a
 fiscal
 flagrante
 foral
 forzoso/a
 funxible
 ganancial
 hereditario/a
 hipotecario/a
 ilegal
 ilícito/a
 improcedente
 improrrogable
 inalleable
 inapelable
 incompatible
 incompetente
 inocente
 insolvente
 instrutor/ora
 interino/a
 inxusto/a
 irrevogable
 legal
 lexislativo/a
 lexítimo/a
 lícito/a
 líquido/a
 literal
 local
 mercantil

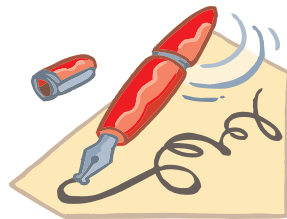
Léxico

moroso/a
municipal
notarial
numerario/a
oneroso/a
orixinal
orzamentario/a
pagadoiro/a
parlamentario/a
pecuniario/a
penal
pericial
plenario/a
político/a
preliminar
presunto/a
preventivo/a
privado/a
privativo/a
probado/a
probatorio/a
procedente
procesual
público/a
reincidente
retroactivo/a
salarial
sobresido/a
social
subsidiario/a
sucesorio/a
suposto/a
territorial
testamentario/a
tributario/a
vacante
vixente
xeral
xudicial
xurídico/a
xurisdiccional
xusto/a

Verbos

aboar
absolver
abster(se)
acarear
acatar

actuar
acusar [inculpar]
adiantar
adiar [aprazar]
aducir [alegar]
alegar [aducir]
allear
alugar [arrendar]
amoestar
amortizar
anular
apelar
apercebir
aprazar [adiar]
aprehender [comisar, con-
fiscar]
arbitrar
arquivar
arrendar [alugar]
asinar [firmar]

ater(se)
axuizar [xulgar]
casar
certificar
cesar
cominar
comisar [aprehender, con-
fiscar]
comparecer
compulsar
conciliar
concorrer
confiscar [aprehender, co-
misar]
corrixir
cotexar
cubrir
cumprir
datar
decretar
deducir
demandar
denegar

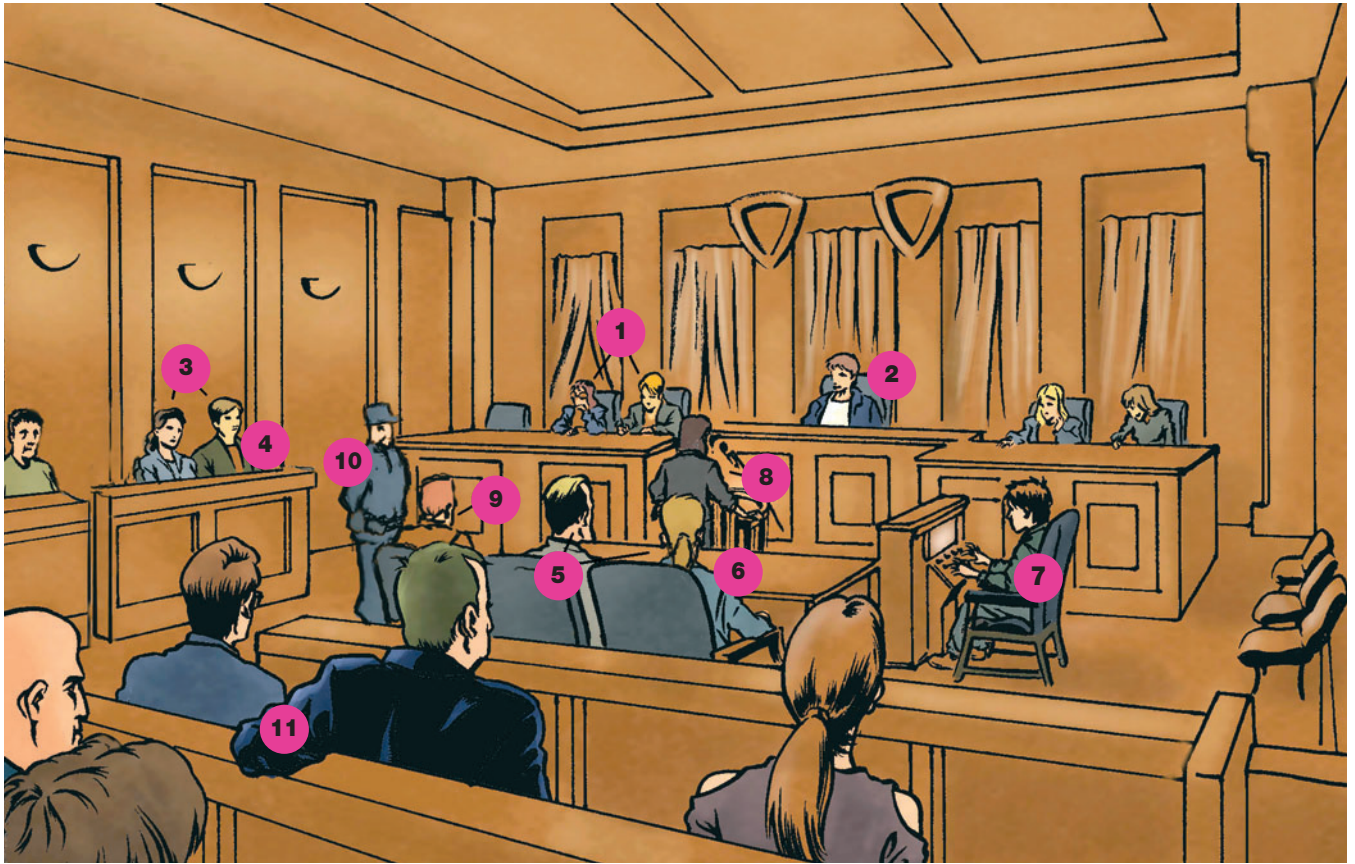
denunciar
derrogar
desafiuizar
desaloxar
desestimar
dimitir
ditar
embargar
emendar
empadroar
empregar
endebedar(se)
escrutar
estipular
executar
eximir
expirar
expoñer
expropiar
financiar
firmar [asinar]
fiscalizar
formalizar
ganar
gravar
habilitar
herdar
impugnar
imputar
incoar
incorrer
inculpar [acusar]
incumprir
indemnizar
indultar
infrinxir
inhabilitar
inhibir(se)
inspeccionar
instar
instruír
interpoñer
investigar
investir
lexislar
licitar
liquidar [saldar]

litigar [preitear]
mediar
nomear
orzar [presupostar]
penalizar
peñorar
perder
poxar
preitear [litigar]
prescribir
presupostar [orzar]
procesar
promulgar
prorrogar
querelar(se)
ratear
ratificar
recadar
reclamar
recorrer
recusar
regular
reincidir
requirir
rescindir
resolver
revogar
saldar [liquidar]
selar
sentenciar
sobreser
subornar
subrogar
subscribir
taxar [valorar]
testar
tramitar
usufrutuar
validar
valorar [taxar]
vulnerar
xulgar [axuizar]

1. Localiza na sopa de letras os nomes de todos os elementos sinalados neste debuxo, que representa un xuízo. Despois asocia cada nome co seu número.

A	G	A	R	D	A	P	R	E	C	A	I	O	L
C	V	U	L	T	E	S	T	E	M	U	Ñ	A	P
U	B	O	A	U	V	F	R	A	V	X	N	F	U
S	I	E	G	M	I	D	E	G	R	U	A	I	B
A	C	U	S	A	C	I	O	N	B	I	O	S	L
D	E	F	R	I	D	Q	U	I	S	Z	U	C	I
O	C	H	A	X	O	A	R	E	U	A	X	A	C
N	S	E	C	R	E	T	A	R	I	O	P	L	O

1.	7.
2.	8.
3.	9.
4.	10.
5.	11.
6.	

Actividades

A vida administrativa

2. Completa adecuadamente estes fragmentos de noticias tiradas da prensa galega coas seguintes palabras, propias da vida administrativa.

*oposición - delito - investimento - escano
querela - voceiro - beneficio - asañamento
xuro - relato - emenda - poxa*

Admitida a trámite a
presentada pola Asociación para a
Defensa Ecolóxica de Galiza (ADE-
GA) contra o Grupo EXLABESA.
www.galiciadigital.com (28-2-2004)

O Parlamento aproba unha propos-
ta para potenciar a carga de traba-
llo en Izar-Fene. O texto definitivo
aprobado incluíu unha
do PP. *A Nosa Terra* (12-5-2003)

Triunfo de Barceló e Chillida nunha
..... londiniense. O cadro de
Barceló *Pase de peito* vendeuse por
806 625 euros, unha das obras máis
caras da sesión. *Galicia Hoxe* (26-6-
2004)

Alfredo Vázquez Dorado,
do PSOE na corporación celanovesa,
e os demais representantes dos gru-
pos municipais da piden
que se depuren responsabilidades.
A Nosa Terra (6-6-2005)

O fiscal pide 32 anos para quen de-
cidiu raptar a Ortega Lara. A fiscalía
considera que os feitos son consti-
tutivos dun de deten-
ción ilegal coa agravante de
..... . *Galicia Hoxe* (6-6-2005)

A Xunta financiou a redacción de
proyectos de xestión forestal en
máis de 170 000 hectáreas de mon-
tes, cun superior aos
cinco millóns de euros. *Galicia Hoxe*
(4-6-2005)

Camilo Nogueira, do Bloque Nacio-
nalista Galego, quedou finalmente
sen o no Parlamento
Europeo tras o dos vo-
tos realizado durante as últimas ho-
ras. *Galicia Hoxe* (30-6-2003)

O do primeiro trimestre
do ano 2004 do Grupo La Caixa ob-
tívose nun contorno caracterizado
por tipos de en míni-
mos históricos. *Galicia Hoxe* (7-6-
2004)

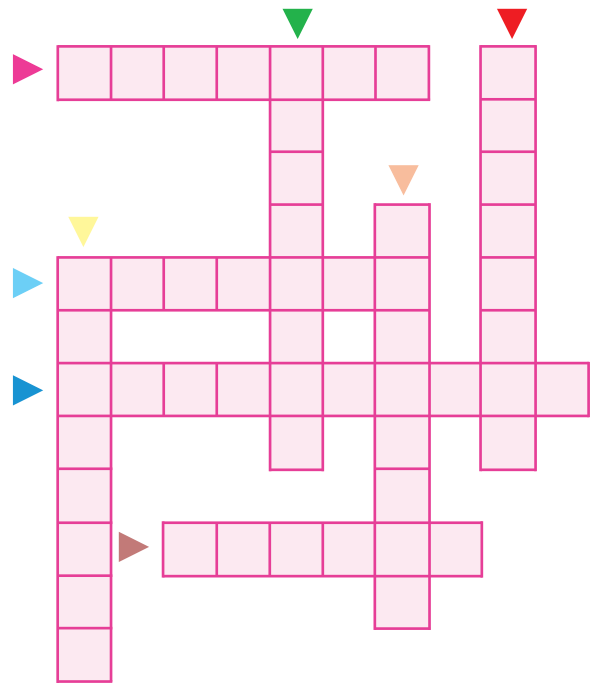
— Clasifica as palabras anteriores segundo o seu ámbito.

Ámbito judicial	Ámbito económico-empresarial	Ámbito político-lexislativo
.....
.....
.....
.....
.....

3. Resolve este encrucillado, composto por verbos propios do eido da xustiza.

- ▶ Rexeitar nun proceso xudicial a alguén por considerar que non reúne todas as condicións necesarias para a súa intervención.
- ▶ Emitir un xuíz ou xuíza, ou un tribunal, unha sentenza.
- ▶ Citar ou presentar algo como proba, defensa ou xustificación nun xuízo.
- ▶ Dar por terminado ou paralizar unha autoridade xudicial un proceso cando se dan certos supostos que impiden continualo.
- ▶ Considerar e declarar a alguén libre dunha culpa ou pena.
- ▶ Redimir ou perdoar, total ou parcialmente, o castigo por un delito a un reo.
- ▶ Formar unha causa contra unha persoa ante un tribunal de xustiza.
- ▶ Poñer cara a cara unha persoa con outra durante un proceso xudicial para que fagan declaracións particulares sobre determinados feitos, para poder tirar nova luz sobre eles.

— Escribe un texto no que introduzas coherentemente algúns dos verbos anteriores.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

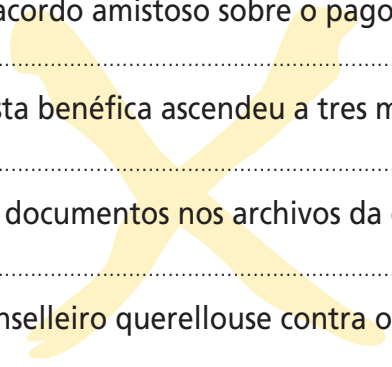
.....

.....

.....

4. Reescribe estas oracións corrixindo os castelanismos que conteñen.

- Como chegamos a un acordo amistoso sobre o pago do alquiler, xa non iremos ao xuzgado.
- A recaudación da subasta benéfica ascendeu a tres mil euros.
- Teño que consultar uns documentos nos arquivos da cofradía.
- Tras o seu cese, o ex-conselleiro querellouse contra os que o acusaron de soborno.

Actividades

A vida administrativa

5. Reescribe estas oracións ordenando os adxectivos destacados. Todos foron cambiados de oración.

- Na reunión da comunidade esixíronlle á veciña **orzamentaria** que pagase as súas débedas.
.....
- A sentenza foi dura porque o acusado era **fidedigno**: xa fora condenado con anterioridade.
.....
- Ela foi profesora **preventiva** moito tempo, mais este ano por fin aprobou as oposicións.
.....
- Xoán non pode dar un testemuño **privativo** do que ocorreu porque non estivo alí.
.....
- Os recursos do seu avogado teñen un fin **reincidente**: só busca atrasar a aplicación da sentenza.
.....
- No meu edificio, todos podemos usar o patio. Non é de uso **dilatorio** de ningún veciño.
.....
- O xuíz declarou prisión **interina** ante o risco de que o acusado fuxise do país.
.....
- Os concelleiros da oposición criticaron a política **morosa** da alcaldía.
.....

6. Investiga os significados destes pares de palabras e despois crea unha oración para cada unha.

minuto - minuta

-
-

acto - acta

-
-

testemuño - testemuña

-
-

custo - custas

-
-

Topónimos e xentilicios

Estados: África

<i>Estado</i>	<i>Xentilicio</i>
Alxeria	alxeriano/a
Angola	angolano/a
Benin	beninés/esa
Botswana	botswaniano/a
Burkina Faso	burkinense
Burundi	burundiano/a
Cabo Verde	caboverdiano/a
Camerún	camerunés/esa
Chad	chadiano/a
Cimababue	cimbabués/esa
Comores	comoriano/a
Congo	congolés/esa
Costa do Marfil	marfilés/esa
Djibuti	djibutiano/a
Eritrea	eritreo/a
Etiopia	etíope
Exipto	exipto/a

Gabón	gabonés/esa
Gambia	gambiano/a
Gana	ganense, ganés/esa
Guinea	guineano/a
Guinea Ecuatorial	ecuatoguineano/a
Guinea-Bisau	guineense
Kenya	kenyano/a
Lesoto	lesotense
Liberia	liberiano/a
Libia	libio/a
Madagascar	malgaxe
Malauí	malauiano/a
Malí	maliano/a

Marrocos	marroquí
Mauricio	mauriciano/a
Mauritania	mauritano/a
Mozambique	mozambicano/a
Namibia	namibio/a, namibiano/a
Níxer	nixerino/a
Nixeria	nixeriano/a
Rep. Centraoaficana	centraoaficano/a
Rep. Dem. do Congo	congolés
Ruanda	ruandés/esa
São Tomé e Príncipe	sãotomense
Seicheles	seichelense
Senegal	senegalés/esa
Serra Leoa	serraleonés/esa
Somalia	somalí
Suazilandia	suazi
Sudán	sudanés/esa
Suráfrica	surafricano/a
Tanzania	tanzano/a
Togo	togolés/esa
Tunisia	tunisiano/a
Uganda	ugandés/esa
Zambia	zambiano/a

Estados: América

<i>Estado</i>	<i>Xentilicio</i>
Arxentina	arxentino/a
Bahamas	bahamés/esa
Belize	belizense
Bolivia	boliviano/a
Brasil	brasileiro/a
Canadá	canadense
Chile	chileno/a
Colombia	colombiano/a
Costa Rica	costarriqueño/a
Cuba	cubano/a
Ecuador	ecuatoriano/a
Estados Unidos	estadounidense
Guatemala	guatemalteco/a
Güiana	güianés/esa
Haití	haitiano/a

Léxico

Honduras	hondureño/a
México	mexicano/a
Nicaragua	nicaraguano/a
Panamá	panameño/a
Paraguai	paraguaio/a, guaraní
Perú	peruano/a, quechua
Rep. Dominicana	dominicano/a
Salvador, O	salvadoreño/a
Suriname	surinamés/esa
Trinidad e Tobago	trinitense
Uruguai	uruguaio/a
Venezuela	venezolano/a
Xamaica	xamaicano/a

Estados: Asia

<i>Estado</i>	<i>Xentilicio</i>
Acerbaixán	acerbaixano/ana, azerí
Afganistán	afgán/á
Arabia Saudí	saudita
Armenia	armenio/a
Barein	bareinita
Bangladex	bengalés
Brunei	bruneiano/a
Bután	butanés/esa
Cambodia	cambodiano/a
Cazaquistán	Cazaco
China	chinés/esa
Chipre	chipriota
Corea do Norte	norcoreano/a
Corea do Sur	surcoreano/a
Filipinas	filipino/a, tagalo/a
Iemen	iemení, iemenita
India	indio/a, hindú

Indonesia	indonesio/a
Irán	iraniano/a, iranio/a
Iraq	iraquí
Israel	israelí
Kirguizistán	kirguiz
Kuwait	kuwaití
Laos	laosiano/a

Líbano	libanés/esa
Malaisia	malaisiano/a
Maldivas	maldivano/a
Mongolia	mongol
Nepal	nepalés/esa, nepalí
Omán	omaní
Paquistán	paquistaní
Qatar	qatarí
Rusia	ruso/a
Singapur	singapuriano/a
Siria	sirio/a
Sri Lanka	srilankés/esa, cingalés/esa
Tailandia	tailandés/esa
Taiwán	taiwanés/esa
Taxiquistán	taxisquistano/a
Timor Oriental	timorense, maubere
Turkmenistán, Turquestán	turcomán/á
Turquía	turco/a, osmanlí
Usbequistán	usbeco/a
Vietnam	vietnamita
Xapón	xaponés/esa, nipón/oa

Xeorxia	xeorxiano/a
Xordania	xordano/a

Estados: Europa

<i>Estado</i>	<i>Xentilicio</i>
Albania	albanés/esa
Alemaña	alemán/á
Andorra	andorrano/a
Austria	austriaco/a
Bélxica	belga
Bielorrusia	bielorruso/a
Bosnia-Hercegovina	bosníaco-hercegovino/a
Bulgaria	búlgaro/a
Cidade do Vaticano	vaticano/a
Croacia	croata
Dinamarca	dinamarqués/esa, danés/esa
Eslovaquia	eslovaco/a
Eslovenia	esloveno/a
España	español/ola

Estonia	estoniano/a
Finlandia	finlandés/esa, finés/esa
Francia	francés/esa
R. U. da Gran Bretaña	británico/a
Grecia	grego/a
Hungría	húngaro/a, maxiar
Irlanda	irlandés/esa
Islandia	islandés/esa
Italia	italiano/a
Letonia	letón/oa
Liechtenstein	liechtensteinense

Lituania	lituano/a
Luxemburgo	luxemburgués/esa
Macedonia	macedonio/a
Malta	maltés/esa
Moldavia	moldavo/a
Mónaco	monegasco/a
Montenegro	montenegrino/a
Noruega	noruegués/esa
Países Baixos [Holanda]	neerlandés/esa, holandés/esa
Polonia	polaco/a, polonés/esa
Portugal	portugués/esa, luso/a
República Checa	checo/a
Romanía	romanés/esa
San Marino	sanmarinés/esa
Serbia	serbio/a
Suecia	sueco/a
Suíza	suízo/a, helvético/a
Ucraina	ucraíno/a

Estados: Oceanía

Estado	Xentilicio
Australia	australiano/a
Illas Fixi	fixiano/a
Kiribati	kiribatiano/a
Micronesia	micronesio/a
Nauru	nauruano/a
Nova Zelandia	neocelandés/esa, maorí
Papúa-Nova Guinea	papúa
Samoa	samoano/a
Tonga	tongano/a

Tuvalu	tuvalés/esa
Vanuatu	vanuatiano/a

Algunhas cidades do mundo

Cidade	Xentilicio
Adís Abeba	adisabebano/a
Alexandría	alexandrino/a
Alxer	alxerino/a
Ámsterdam	amsterdamés/esa
Anveres	anveresino/a
Atenas	ateniense
Bagdad	bagdadí
Baía	baiano/a
Barcelona	barcelonés
Basilea	basiliano/a
Beirut	beirutí
Belén	belenita, betlemita
Belgrado	belgradino/a
Berlín	berlinés/esa
Berna	bernés/esa
Bogotá	bogotano/a
Boloña	boloñés/esa, bononiense
Bordeos	bordelés/esa, burdigalense
Boston	bostoniano/a
Brasília	brasiliano/a
Bruxelas	bruxelés/esa
Buenos Aires	porteño/a
Cabul	cabulés/esa
Cairo, O	cairota
Caracas	caraqueño/a
Cidade de México	mexicano/a
Colonia	colonés/esa
Cracovia	cracoviano/a
Damasco	damasquino/a
Dublín	dublinés/esa
Edimburgo	edimburgués/esa
Estocolmo	estocolmés/esa
Estrasburgo	estrasburgués/esa
Florenia	florentino/a
Frankfurt	frankfurtés/esa
Friburgo	friburgués/esa
Goteburgo	goteburgués/esa
Habana, A	habaneiro/a
Haia, A	haiano/a
Hannóver	hannoveriano/a
Helsinki	helsinqués/esa
Katmandú	katmanduano/a
Liexa	liexés/esa
Lima	limeño/a

Léxico

Lión	lionés/esa
Lisboa	lisboeta
Londres	londiniense
Madrid	madrileño/a
Manila	manilense
Marsella	marsellés/esa
Meca, A	mecano/a
Medellín	medellinés/esa
Milán	milanés/esa
Módena	modenés/esa
Monrovia	monroviaño/a
Montevideo	montevideano/a
Montreal	montrealés/esa
Moscova	moscovita
Múnic	muniqués/esa
Nápoles	napolitano/a
Narbona	narbonense, narbonés/esa
Nazaré	nazareno/a
Nova York	neoiorkino/a
Palermo	palermitano/a
París	parisiense

Parma	parmeseño/a
Pequín	pequínés/esa
Perche	percherón/ona
Pisa	pisano/a
Porto	portuense
Quebec	quebequés/esa
Quito	quiteño/a
Rif	rifeño/a
Río de Xaneiro	carioca, fluminense
Roma	romano/a
Salónica	salonicense
Santiago de Chile	santiaguino/a
Santiago de Cuba	santiagoueiro/a
São Paulo	pauleiro/a, sampauleiro
Siracusa	siracusano/a
Sucre	sucreño/a
Tánxer	tanxerino/a
Tesalónica	tesalonicense
Tetuán	tetuaní

Tirana	tiranés/esa
Trípoli	tripolitano/a
Tunes	tunesino/a
Turín	turinés/esa
Varese	varesino/a
Varsovia	varsoviano/a
Venecia	veneciano/a

Verona	veronés/esa
Viena	vienés/esa
Wáshington	washingtoniano/a
Xenebra	xenebrino/a
Xénova	xenovés/esa
Xerusalén	hierosolimitano/a
Zürich	zuriqués/esa

Localidades, concellos e comarcas galegas

Localidade	Xentilicio
Abadín	abadinense
Abegondo	abegondense
Agolada	agolense
Alfoz	alfocés/esa, alfocense
Allariz	allaricense
Ames	amesán/á
Amoeiro	amoeirés/esa
Ancares, Os	ancaraolá
Antas de Ulla	ullán/á
Aranga	arangués/esa
Arbo	arbense
Ares	aresán/á
Arnoia, A	arnoían/á, arnoiao/á
Arousa	arousán/á
Arteixo	arteixán/á
Arzúa	arzuán/á
Avión	avionense
Baiona	baionés/esa
Baixo Miño	baixomiñoto/a
Baleira	baleirense
Baltar	baltareño/a
Bande	banduense

Baña, A	bañense
Baños de Molgas	molguense
Baralla	barallense
Barbadás	barbadés/esa
Barbanza, O	barbancés/esa
Barcala, A	barcalés/esa
Barco de Valdeorras, O	valdeorrés/esa
Barreiros	barreirenses
Barro	barrés/esa, barrensés
Beade	beadés/esa
Beariz	bearicense
Becerreá	becerreense
Begonte	begontino/a
Bergantiños	bergantiñán/á
Bergondo	bergondés/esa
Betanzos	betanceiro/a, brigantino/a
Blancos, Os	blanquense
Boborás	boborenses
Boimorto	boimortenses
Boiro	boirenses
Bola, A	bolenses
Bolo, O	bolés/esa
Boqueixón	boqueixonés/esa
Bóveda	bovedenses
Bretoña	bretoñés/esa, britoniense
Brión	brionés/esa
Bueu	buenenses
Burela	burelao/á, burelenses
Cabana de Bergantiños	cabanés/esa, cabanenses
Cabanas	cabanés/esa, cabanenses
Caldas de Reis	caldenses
Caldelas de Tui	caldelán/a
Calvos de Randín	randinenses
Camariñas	camariñán/á, camariñés/esa
Cambados	cambadés/esa
Cambre	cambrés/esa
Campo Lameiro	campolameirán/á
Cangas	cangués/esa

Cañiza, A cañicense

Capela, A	capelán/á
Carballeda de Avia	aviao/á
Carballeda de Valdeorras	valdeorrés/esa
Carballedo	carballedés/esa
Carballiño, O	carballiñés/esa
Carballo	carballés/esa
Cariño	cariñés/esa
Carnota	carnotán/á
Carral	carralés/esa
Cartelle	cartellés/esa
Castrelo de Miño	miñense
Castrelo do Val	valense
Castro Caldelas	caldelao/á
Castro de Rei	castrexo/a
Castroverde	castroverdenses
Catoira	catoirenses

Cebreiro, O	cebreirego/a
Cedeira	cedeirenses
Cee	ceenses
Celanova	celanovés/esa
Cenlle	cenllés/esa
Cerceda	cercedenses
Cerdedo	cerdedenses
Cerdido	cerdidenses
Cervantes	cervantego/a
Cervo	cervenses
Cesuras	cesurán/á
Chandrea de Queixa	chandrexao/á
Chantada	chantadino/a
Coirós	coirenses
Coles	colenses
Corcubión	corcubionés/esa
Corgo, O	corgués/esa
Coristanco	coristanqués/esa
Cortegada	cortegao/á
Coruña, A	coruñés/esa, herculino/a
Cospeito	cospeitenses
Cotobade	cotobadés/esa
Courel, O	courelao/á

Léxico

Covelo	covelense
Crecente	crecentense
Cualedro	cualedrao/á
Culleredo	cullerdense
Cuntis	cuntiense
Curtis	curtiense
Deza, O	dezao/á
Dodro	dodrense
Dozón	casterxo, castrense
Dumbría	dumbríes/esa
Entrimo	entrimés/esa
Esgos	esgosense
Estrada, A	estradense
Fene	fenés/esa

Ferrol	ferrolán/á
Fisterra	fisterrán/á
Folgoso do Courel	courelao/á
Fonsagrada, A	fonsagradino/a
Forcarei	forcaricense
Fornelos de Montes	fornelense
Foz	focego/a, focense
Frades	fradense
Friol	friolés/esa
Gomesende	gomesendés/esa
Gondomar	gondomareño/a
Grove, O	grovense, groveiro/a
Guarda, A	guardés/esa
Gudiña, A	gudiñaio/á
Guitiriz	guitiricense
Guntín	guntinés/esa
Illa de Arousa, A	arousán/á
Incio, O	inciense
Iria Flavia	iriense
Irixe, O	irixense
Irixoa	irixoés/esa
Lalín	lalinense
Lama, A	lamense
Láncara	lancarao/á
Laracha, A	larachés/esa

Larouco	laroucao/á
Laxe	laxense
Laza	lacense

Leiro	leirense
Limia, A	limiao/á
Limia Alta, A	altolimego/a
Limia Baixa, A	baixolimego/a
Lobeira	lobeirán/á
Lobios	lobiense
Lourenzá	laurentino/a
Lousame	lousamián/á
Lugo	lugués/esa, lucense
Maceda	macedao/á
Malpica de Bergantiños	malpicán/á
Manzaneda	manzanedense
Mañón	mañónés/esa
Marín	marinense
Mariña luguesa	mariñaio/á
Maside	masidao/á
Mazaricos	mazaricán/á
Meaño	meañés/esa
Meira	meirao/á, meirego
Meis	meisiño/a, meisense
Melide	melidao/á, melidense
Melón	melonés/esa
Merca, A	merquense
Mesía	mesiense
Mezquita, A	mesquités/esa
Miño	miñense
Miranda	mirandés/esa
Moaña	moañés/esa
Moeche	modestino/a
Mondariz	mondaricense
Mondoñedo	mindoniense
Monfero	monferés/esa
Monforte de Lemos	monfortino/a
Montederramo	montederramés/esa
Monterrei	monterrense
Monterroso	monterrosino/a

Moraña	morañés/esa
Mos	mosense
Mugardos	mugardés/esa
Muíños	muiñense
Muras	muresán/á
Muros	muradán/á
Muxía	muxián/á
Narón	naronés/esa
Navia de Suarna	naviego/a
Neda	nedense
Negreira	negreirés/esa
Negueira de Muñiz	negueirés/esa
Neves, As	nevense
Nigrán	nigranés/esa
Nogais, As	noguense
Nogueira de Ramuín	ramuínense
Noia	noiés/esa
Oia	oiense
Oímbra	oimbrao/á
Oleiros	oleirense
Ordes	ordense
Oroso	orosán/á
Ortigueira	ortigueirés/esa
Ourense	ourensán/á, auriense
Ourol	ourolés/esa
Outeiro de Rei	outeirán/á
Outes	outiense
Oza dos Ríos	ocense
Paderne	padernés/esa
Padrenda	padrendés/esa
Padrón	padronés/esa
Palas de Rei	palense
Pantón	pantonés/esa
Parada de Sil	silense
Paradela	paradelense
Páramo, O	paramés/esa
Pastoriza, A	pastoricense
Pazos de Borbén	pacense
Pedrafita do Cebreiro	cebreirego/a
Pereiro	pereirense
Peroxa, A	peroxense
Petín	petinés/esa
Pino, O	pinense
Piñor	piñorensense
Pobra de Brollón, A	pobrense
Pobra de Trives, A	trivés/esa, pobrense
Pobra do Caramiñal, A	pobrense
Poio	poiense

Pol	polense
Ponteareas	ponteareán/á
Ponte Caldelas	caldelán/á, pontecaldelán/á
Ponteceso	pontecesan/á
Pontecesures	cesureño
Pontedeume	eumés/esa, pontedeumés/esa
Pontedeva	pontedevés/esa, pontedevense
Pontenova, A	pontenovés/esa
Pontes de G. Rodríguez, As	pontés/esa
Pontevedra	pontevedrés/esa
Porqueira	porqueirés/esa
Porriño, O	porriñés/esa
Portas	portense
Porto do Son	sonense
Portomarín	portomarínense
Portonovo	portonovés/esa
Punxín	punxinés/esa
Quintela de Leirado	quintelán/á
Quiroga	quirogués/esa
Rábade	rabadense
Rairiz de Veiga	veiguense
Ramirás	ramirense
Redondela	redondelán/á
Rianxo	rianxeiro/a
Ribadavia	ribadaviense

Ribadeo	ribadense
Ribadumia	ribadumiense
Ribas de Sil	ribasilense
Ribeira	ribeirense, ribeirán/á
Ribeira de Piquín, A	ribeirego/a
Ribeiro de Avia	ribeirao/á
Riós	riense
Riotorto	riotortense, riotorteño/a
Rodeiro	rodeirense
Roís	roisense
Rosal, O	rosalés/esa
Rúa, A	rués/esa
Rubiá	rubiao/á
Sada	sadense

Léxico

Salceda de Caselas	salcedense
Salnés, O	salnesán/á
Salvaterra de Miño	salvaterrense
Samos	samonense
Santo Amaro	amarense
San Cibrao das Viñas	cibrense
San Cristovo de Cea	ceés/esa
Sandiás	sandiao/á
San Sadurniño	sadurniñense
Santa Comba	santacombés/esa
Santiago de Compostela	santiagués/esa, compostelán/á
Santiso	santisés/esa
Sanxenxo	sanxenxino/a
San Xoán de Río	riés/esa
Sarreaus	sarreaus
Sarria	sarriao/á
Saviñao, O	saviñádigo/a
Silleda	silledense
Sober	soberino/a
Sobrado dos Monxes	sobradés/esa
Somozas, As	somocense
Soutomaior	soutomaiorense
Taboada	taboadés/esa
Taboadela	taboadelense
Teixeira, A	teixeirés/esa
Teo	teense
Terra Chá, A	chairego/a
Toén	toenés/esa
Tomiño	tomiñés/esa
Toques	toquense
Tordoia	tordoiense
Touro	tourense
Trabada	trabadense
Trasmirás	trasmireño/a
Trazo	tracense
Triacastela	triacastelao/á
Tui	tudense
Valadouro, O	valadourés/esa
Valdeorras	valdeorrés/esa
Val do Dubra	dubrés/esa, valdubrés/esa

Valdoviño valdoviñés/esa

Valga	valgués/esa
Vedra	vedrés/esa
Veiga, A	veiguense
Verea	vereense
Verín	verinés/esa
Viana do Bolo	vianés/esa
Vicedo, O	vicedense
Vigo	vigués/esa
Vilaboa	vilaboés/esa
Vila de Cruces	cruceño/a
Vilagarcía de Arousa	vilagarcían/á, arousán/á
Vilalba	vilalbés/esa
Vilamarín	vilamarinés/esa
Vilamartín de Valdeorras	vilamartinés/esa, valdeorrés/esa
Vilanova de Arousa	vilanovés/esa, arousán/á
Vilar de Barrio	barriés/esa
Vilar de Santos	vilasantés/esa
Vilardevós	vilardexense
Vilariño de Conso	vilariñés/esa
Vilarmaior	vilarmaiorés/esa
Vilasantar	vilasantarés/esa
Vimianzo	vimiancés/esa
Viveiro	viveirense
Xallas	xalleiro/a
Xermade	xermadés/esa
Xinzo de Limia	limiao/á, limego/a
Xove	xovense
Xunqueira de Ambía	xunqueirao/á
Xunqueira de Espadanedo	xunqueirao/á
Zas	zaense

1. Investiga e indica o nome do país ao que corresponde cada bandeira. Escribe tamén o seu xentilicio (masculino e feminino).

País:
Xentilicio:

País:
Xentilicio:

País:
Xentilicio:

País:
Xentilicio:

País:
Xentilicio:

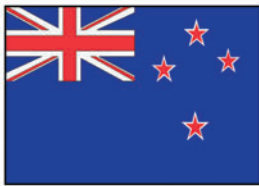
País:
Xentilicio:

País:
Xentilicio:

País:
Xentilicio:

País:
Xentilicio:

País:
Xentilicio:

País:
Xentilicio:

País:
Xentilicio:

País:
Xentilicio:

País:
Xentilicio:

País:
Xentilicio:

País:
Xentilicio:

País:
Xentilicio:

País:
Xentilicio:

País:
Xentilicio:

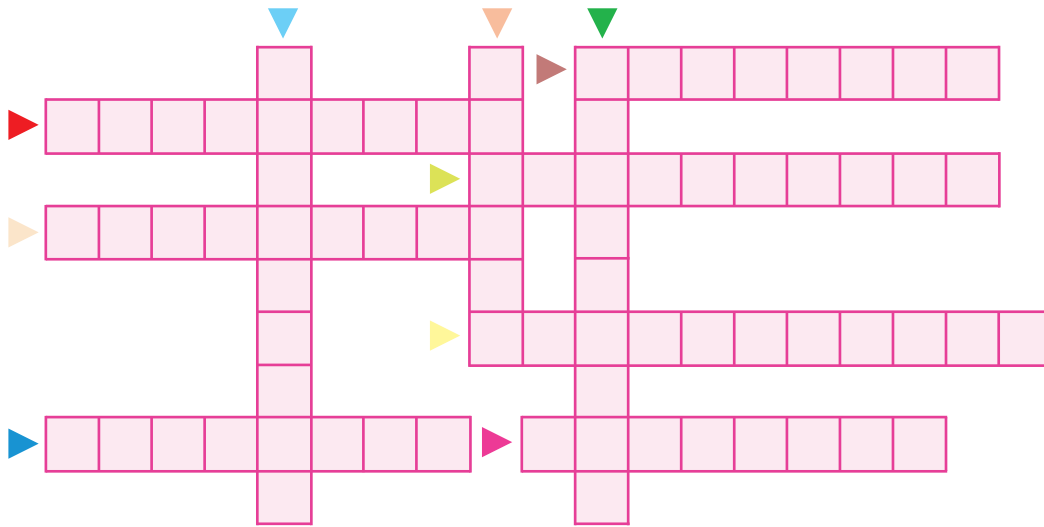
País:
Xentilicio:

Actividades

Topónimos e xentilicios

2. Resolve este encrucillado formado por xentilicios de cidades de todo o mundo que gañaron novos significados.

- ▶ Raza de cabalo de tiro orixinaria de Francia, de gran tamaño e corpulencia.
- ▶ Verso de catorce sílabas dividido en dous hemistiquios de sete sílabas cada un.
- ▶ Tipo de queixo italiano de sabor intenso moi usado en pasta e en pizzas.
- ▶ Raza de can orixinaria da China, de pequeno tamaño, con moito pelo e fociño chato.
- ▶ Balanza portátil de brazos desiguais.
- ▶ Salsa feita con carne picada, tomate, aceite, cebola e outros ingredientes, moi usada para acompañar pasta.
- ▶ Tipo de persiana formada por finas láminas horizontais que poden xirar para graduar o paso da luz.
- ▶ Peza de carne empanada en ovo e pan relado.
- ▶ Nome do himno nacional de Francia.
- ▶ Especie de laranxa pequena e máis aromática ca a laranxa común.

3. Localiza nesta sopa de letras silábica dezaseis topónimos de localidades galegas. Clasifícaos despois segundo o seu significado.

DE	GAI	POR	GRE	CAL	DAS	DE	REIS
CHI	CA	XIN	TO	LLU	AS	OU	MU
SOU	TO	MA	IOR	NO	DEI	TEI	ROS
FRI	BOU	CAR	RI	NAS	VO	RO	O
PON	MON	RREI	BA	ÑAS	A	DE	CAR
VOL	TE	CA	DA	LLO	BA	REI	BA
MON	RRO	VE	VIA	RI	FOZ	NA	LLI
XU	SO	LAS	DRA	VAL	DO	VI	ÑO

- Formas do terreo:
- Arredor dos ríos:
- Plantas e flores:
- Construcións humanas:

4. Resolve estes xeroglíficos. Cada un representa o nome dunha localidade galega. Sinala tamén o xentilicio correspondente a cada unha.

A	B	C	D	E
<p>CONSOANTE</p>	<p>NOTA</p> <p>X</p>	<p>i</p> <p>a</p>	<p>CCO</p>	<p>NOTA</p> <p>50</p> <p>contenta</p>

.....

F	G	H	I	L
<p>música</p> <p>i 10 o</p>	<p>i d</p>	<p>CONSOANTE</p> <p>U</p> <p>NOTA</p> <p>NOTA</p>		<p>E</p> <p>NOTA</p>

.....

5. Agrupa e ordena as sílabas de cada cor ata formar oito xentilicios de localidades galegas (poden ser masculinos ou femininos). Despois indica a que localidades corresponden.

den	pon	ren	li	re	ou	lal	se	sá
bés	vei	te	se	guar	fis	a	or	o
de	rrán	te	ví	ren	mia	sa	án	ví

Xentilicio: Topónimo:

Xentilicio: Topónimo:

Xentilicio: Topónimo:

Xentilicio: Topónimo:

Xentilicio: Topónimo:

Xentilicio: Topónimo:

Xentilicio: Topónimo:

Xentilicio: Topónimo:

Actividades

6. Completa adecuadamente estes fragmentos de noticias tiradas do xornal *Galicia Hoxe*. Deberás usar xentilicios galegos e do resto do mundo.

O crioulo (→ *de Cabo Verde*) será lingua oficial en Cabo Verde dende o 2005. Medio millón de persoas falan o idioma, co que canta a maioría dos seus temas Cesárea Évora. (4-11-2004)

Morre un operario de Clesa na factoría de Caldas de Reis. O traballador, de 55 anos, residía no lugar de Follente, na parroquia (→ *de Caldas de Reis*) de Bemil. (10-3-2005)

O tren de aterraxe do avión das liñas locais de Usbequistán que se estrelou antonte cerca de Tachkent non se abriu, segundo explicou onte o fiscal xeral (→ *de Usbequistán*), Rachitdjon Kadirov. (30-3-2004)

Moyá está pletórico no Roland Garros. Álex Corretja, Galo Blanco e Tommy Robredo tamén logran a clasificación para a terceira rolda no torneo (→ *de París*). (27-5-2004)

Edmilson, a un paso do Barça. O club azulgrán chegou a un principio de acordo co Olympique de Lyon para fichar o xogador (→ *do Brasil*). (28-7-2004)

Un infarto acaba coa vida do alcalde de Muros. O rexedor (→ *de Muros*) tiña corenta e oito anos e gobernaba na localidade coruñesa desde 1996. (14-6-2004)

Expectación ante a última aterraxe do Concorde. Nada menos que unhas 250 000 persoas esperan polo próximo día 24 no aeroporto (→ *de Londres*) de Heathrow para veren a aterraxe do último voo comercial do Concorde. (13-10-2003)

A sala de exposicións do Forum das Picoas de Lisboa inaugura unha interesante exposición de pintura (→ *de Angola*). (25-11-2003)

O Parlamento designa como senadores aos populares Manuel Cabezas e Corina Porro, e ao nacionalista Anxo Quintana, ex-alcalde (→ *de Allariz*). (31-3-2004)

A candidatura (→ *de Moscova*) propón uns Xogos Olímpicos concentrados «nunha soa cidade», que reúne tanto as sedes deportivas como as instalacións dedicadas aos atletas e aos xornalistas. (6-5-2005)

Os Estados Unidos liberaron o ano pasado cinco prisioneiros (→ *de Arabia Saudí*) da base de Guantánamo a cambio de que Arabia Saudí puxese en liberdade cinco británicos. (5-7-2005)

Cúmpanse cincuenta anos da publicación de *Merlín e familia*, de Álvaro Cunqueiro. Os concellos de Mondoñedo e Ferrol están a preparar os actos en homenaxe ao escritor (→ *de Mondoñedo*). (28-11-2004)

Novo terremoto en Irán. O sismo, de magnitude 5,5 na escala Richter, sacudiu a costa norte (→ *de Irán*), causando polo menos trinta mortos e arredor de cento cincuenta feridos. (29-5-2004)

Rafael Sánchez Bargiela rescata no libro *100 años de luz eléctrica en Ponteareas* a nova dos actos que tiveron lugar o 13 de xuño de 1895, cun fragmento da información que publica o xornal (→ *de Tui*) *La Integridad*. (3-6-2005)